

AZ ELSŐ 25 ELŐFIZETŐNK 2000 FT-OS OÁZIS VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYT KAP

XXXVII. évfolyam 2014.

5-6

Kertbarát

magazin

Ára: 650 Ft

www.kertbaratmagazin.hu

AMBRUS LAJOS

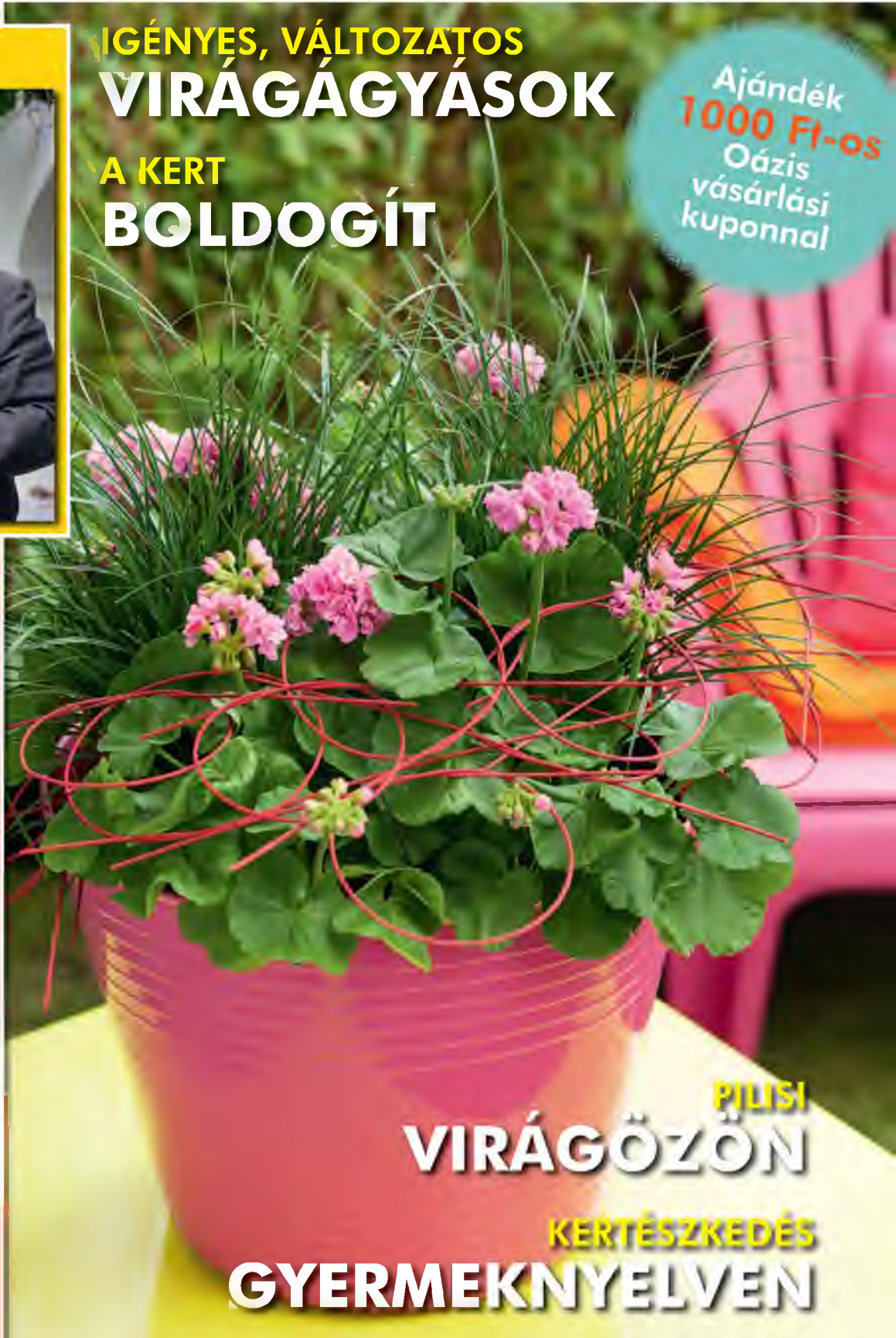
**IGÉNYES, VÁLTOZATOS
VIRÁGÁGYÁSOK**
**A KERT
BOLDOGÍT**

Ajándék
1000 Ft-os
Oázis
vásárlási
kuponnal

LEVENDULA

RÓZSAZSELÉ

PILISI
VIRÁGÖZÖN

KERTÉSZKEDÉS
GYERMEKNYELVEN

9 770133 943000 14005

A legnagyobb példányszámú kertészkedéssel foglalkozó szaklap már digitális formában is elérhető!

Akár
40%
kedvezmény!

Előfizetési árak (Ft)		
	Nyomtatott lapár	Digitális lapár
Egy lapszám ára	390	225
Féléves előfizetés	1 850	1 110
Éves előfizetés	3 700	2 115

Fizessen elő a Kerti Kalendárium digitális változatára!

- Egyedi kedvezményes ár digitálislap-előfizetőink részére!
- Egyszerű, gyors, kényelmes előfizetési lehetőség!
- Bővített interaktív tartalom!
- Platformfüggetlen - bárhol, bármilyen eszközön megtekinthető!
- Keresési lehetőség a cikkekben és egyéb felhasználóbarát megoldások!
- Hirdetőpartnereink számára újszerű, interaktív megjelenési lehetőség!

Kertbarát magazin

www.kertbaratmagazin.hu

Készült a Kertészet és Szőlészet szerkesztőségében
Alapítva: 1977.
37. évfolyam 2014/5-6. szám,
2014. május 23.

FŐSZERKESZTŐ:
Biza Klára
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Algeier Wendy
TERVEZŐSZERKESZTŐ:
Végh György
OLVASÓSZERKESZTŐ:
Vass Alexandra
TITKÁRSÁG: Kiss Jánosné

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ:
1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Postacím: 1591 Budapest, Pf. 294
Telefon: 273-2290
Tel./fax: 273-2285
E-mail: titkarsag@kerteszetesszolészet.hu

A címkép a Floradania felvétele

Kiadja a Magyar Mezőgazdaság Kft.
Felelős kiadó:
HÁJOS LÁSZLÓ ügyvezető igazgató
SÁRI ENIKŐ ügyvezető igazgató
Marketingigazgató:
HORVÁTH ROLAND
Ügyfélszolgálat:
Husztné Csekó Emma
Tel.: 470-0411, fax: 470-0410
HIRDETÉS:
titkarsag@kerteszetesszolészet.hu
Tel.: 273-2285, 273-2290
Barsi Nóra
Tel.: (+36)-(30)-982-6369
barsinora@magyarmezogazdasag.hu
Boldog Rebeka
Tel.: (+36)-(30)-864-3290
boldog.rebeka@magyarmezogazdasag.hu

Minden jog fenntartva!
A lapból értesítéseket átvenni csak a Kertbarát Magazinra való hivatkozással lehet.
A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.

Terjeszti a Magyar Posta Zrt., a Lapker Zrt., valamint az alternatív terjesztők

KÜLFÖLDÖN TERJESZTI:
Color Interpress Kft.
1039 Budapest, Hatvány L. u. 14.
Telefon: 243-9232
Fax: 243-9242

Előfizetésben terjeszti a Magyar P. Zrt.
Levél Üzletág, Központi Előfizetői és Árusmenedzsment csoport, 1900 Budapest.
Előfizethető az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, valamint megrendelhető e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu címen.

További információ
(06)-(80)-444-444

Előfizetési díj:
egy évre: 3600 Ft, fél évre: 1800 Ft

NYOMJA: Ipress Center Hungary Kft.
Vác, Nádas u. 4.
Felelős vezető:
LAKATOS IMRE ügyvezető
A nyomdai megrendelés törzsszáma:
Sz-12/99

Nyomás: 2014. május 19.
HU ISSN 0133-9435

www.mgonline.hu
Szerkesztő:
Pap Edina

Az év fénypontja

Ezt most inkább ne mentsd meg – szólt rám a férjem a minap az egyik áruházlánc kertészeti osztályán. A szóban forgó megmentendő növény (rózsameténg) – amit a kezemben méregettem – még elfogadható állapotban volt, de a CC-kocsi sokadik polcán, összezsúfolódva, az alig fényben meg voltak számlálva a napjai. Beláttam, igaza volt: sok más hasonló (és rosszabb) sorsú társával együtt végül otthagytam, inkább az egyik közeli kertészeti áruda felé vettük az utunk. Ott elégedettebb növények fogadtak, jobb kedvvel válogattunk. Kicsit még dühöngtem az áruházláncok évek óta alig változó hozzá nem értésén, növénygyilkolásán, és sajnáltam azt az idős hölgyet, aki a vonzó árnak megörülve, megvette az alig élő pakkos muskátlit. Ha balul sül el az életmentő kísérlet, akkor jó eséllyel a virágültetéstől megy majd el a kedve, és csak másodsorban okolja az áruházláncot. Szívesen buzdítottam volna arra, hogy ne adja alább a minőséget, hiszen a nyár során még annyi megpróbáltatás (vízözön, jég, légszárasság, forróság) vár a növényekre a kertben, amelyek túléléséhez a legjobb formában, a „topról” kell indulni.

Lapunk mostani számában olvasható riportunk kapcsán lelkes növénybarátnál jártam. Kertjében már készülődtek a nyári virágpompára a frissen beszerzett balkonnövények, jól tartott, erőtől duzzadó tövek. Látszott, hogy nagy alapossággal és élvezettel válogatta össze az idej virágválasztékot. Könnyen megtaláltuk a közös hangot, ilyenkor megnyugszom, hogy léteznek hozzám hasonló „növénybolondok”, akiknek a tavasz az év fénypontja, és nem tudnak úgy elmenni egy-egy áruda előtt, hogy ne térjenek be legalább néhány percre, csak úgy „átfutni” a választékot. Valószínűleg sem ő, sem én nem értjük meg azokat a társainkat, akik meg tudják állni, hogy egyetlen muskátlit, balkonnövényt se ültessenek a kertjükbe, vagy erkélyük balkonládájába.

Algeier Wendy

Ezért bízhat a Happy Cat minőségben!

- 🐾 Kizárólag csak a saját családi vállalkozásunkban gyártjuk.
- 🐾 Hazai gazdaktól származó, kiváló minőségű nyersanyagokat és hozzávalókat használunk.
- 🐾 Garantáljuk a legjobb emészthetőséget (90%)

100%
Made in Germany

GEORG MÜLLER,
TULAJDONOS ÉS
IGAZGATÓ
HAPPY CAT

„Szívünkön viseljük macskája egészségét. Ami azt jelenti, hogy nem használunk hozzáadott aromákat, színezékeket sem tartósítószereket. Nem alkalmazunk géntechnikát és állatkísérleteket. Ezt Garantáljuk!”

HAPPY CAT

Az egészséges
állateledel otthona

Kertbarát

BEMUTATJUK

- 6 Igényes, változatos
- 30 Belevágtam
- 40 Az ezerarcú levendula
- 44 Spirálkert
- 46 Különleges tökök és uborkák
- 52 A végzetfák nem végzetesek

IDEGEN TÁJAKON

- 16 John's Garden

KERTEK-EMBEREK

- 8 Ambrus Lajos

- 12 Pilisi virágözön

KERTET ÉPÍTÜNK

- 21 Öreg fák, új fák
- 24 Kerti tavak

ITTHON

- 28 A kert boldogít
- 38 Csodarét

IDŐSZERŰ

- 31 Százszorszép kert
- 36 Bőségkosár

KERTÉSZPALÁNTA

- 49 A lágybogarak
- 50 Kertészkedés gyermeknyelven

VENDÉGLÁTÁS

- 56 Megint nyár, megint rózsák

KÖSSÜNK VIRÁGOT!

- 58 Furcsa csokoralapok
Sziromcsokor
Bajnokok esküvői díszei
Ugyanaz több színben

- 64 Posta

VIRÁGÁGYÁSOK A KERTBEN

Igényes, változatos

Kertünk napsütötte területein, tápanyagban gazdag, közepkötött talajon alakíthatjuk ki a legjobb virágágyásokat. Egynyári virágokkal évről évre más-más látványban lehet részünk, akár egy színárnyalatút, akár többszínűeket választunk. A májusban kiültetett egynyári virágok már egy hónap elteltével teljes pompájukban díszlenek egészen az első fagyokig.

Napos, meleg fekvésbe, rendszeresen öntözött morzsálékos, tápdús talajba való dekoratív kiültetést mutatunk be, melyben a magas évelő díszfüvek állandó szerkezetet adnak, minden évben meghatározzák az ágyást. A magas díszfüvek a kora tavaszi visszavágást követően folyamatosan növekednek, késő nyári, őszi virágzásukig egységes zöld, laza háttérrel nyújtanak. Ha néhány virágos évelőt is ültetünk az ágyásba, érdemes egyféle árnyalatúakat választani, például csak kékkeket vagy pirosakat, így könnyebb lesz harmonikus, évelő-egynyári-díszfű összeültetést létrehozni. A fehér szín minden kiültetéshez jól illeszkedik.

Ambrus Mária

- 1. Kánna**
(*Canna indica* 'Schwabenholz')
- 2. Mángold**
(*Beta vulgaris* 'Vulkan')
- 3. Skarlátpiros zsályá**
(*Salvia coccinea* 'Lady in Red')
- 4. Tűzpiros lobélia**
(*Lobelia fulgens* 'Queen Victoria')
- 5. Pompás titónia**
(*Titonia rotundifolia* 'Fiesta del Sol')
- 6. Japánfű**
(*Miscanthus sinensis* 'Yaku Jima')
- 7. Ezüstös tollborzfü**
(*Pennisetum villosum*)
- 8. Bugatölcsér**
(*Penstemon* 'Schönholzeri')
- 9. Rézvirág**
(*Zinnia elegans* 'Oklahoma Scharlach')
- 10. Sásliliom**
(*Hemerocallis* 'Carey Quinn')
- 11. Dália**
(*Dahlia* 'Bishop of Llandaff')

A SZERZŐ FELVÉTELEI

ÜLTETHETŐ NÖVÉNYEK

ÉVELŐK:

Japánfűfajták

(*Miscanthus sinensis* 'Gracillimus', 'Variegatus', 'Augustfeder' stb.)

Bugatölcsér

(*Penstemon* 'Schönholzeri')

Izsópfű

(*Agastache* 'Raspberry Summer')

Sáfrányfű

(*Crocsmia* 'Lucifer')

Sásliliom

(*Hemerocallis* 'Jay', 'Crimson Pirate' stb.)

EGYNYÁRIAK:

Rézvirág, piros fajták

(*Zinnia elegans*)

Mángold

(*Beta vulgaris* 'Vulkan')

Kánna

(*Canna indica* 'Schwabenstolz')

Tűzpiros lobélia

(*Lobelia fulgens*)

Bíbor pillangóvirág

(*Cosmos atrosanguineus*)

Kerti oroszlánszáj

(*Antirrhinum majus*)

Ricinus

(*Ricinus communis*)

Nagy sarkantyúka

(*Tropaeolum majus*)

Pompás titónia

(*Titonia rotundifolia*)

Dáliafajták

(*Dahlia*)

ÖTLET: A következő évben próbáljuk ki sárga-kék egynyári virágokkal.

Kertember a KEMENESALJÁN

ültettem a fiam születésekor, harminc éve. Ma már terebélyes, árnyat adó fa. Sok növényt ki kellett vágnom, átültetnem miatta. Ültettem háziberkenyét is és kákiszilvát, ami ma már bőven terem, amit elérünk, azt leszedjük, a magasabb ágakról a madarak hordják el. Utóérteleés után a legfinomabb, lassan érik be, hosszan eltartható különleges gyümölcs.

– Ezt magról ültettem vagy tizenöt éve, mutat a kákiszilva szomszédságában ágaskodó különleges fenyőfélére vendéglátónk. A tobozát ajándékba kaptam, kipergettem a magjait, és elvetettem. Kezdetben azt hittem, mandulafenyő, de kedves gyerekkori barátom, Kósa Géza botanikus aleppói fenyőként (*Pinus halepensis*) határozta meg. Ádáz harcot vív a szomszédból átnyúló ezüstfenyővel, de úgy tűnik, nyeresre áll. Mellette császárfű terebélyesedik, még bimbósan.

A kert hosszan elnyúlik a szűk telken, a hosszú tornácos ház déli faltöve számos délszaki növény, füge, gránátalma, fűszernövény ültetésére nyújt kiváló lehetőséget.

– Régen, a hosszú, nadrágszíjparcellákon épült nyugat-dunántúli parasztházakat tudatosan kelet-nyugati irányban tájolták – mutatja Ambrus Lajos. A házat a telek északi oldalára építették, így a házfal és az udvar a meleg, napfényes déli oldalra került. A bejárat, veranda, faltöve (bástyátöve) szabadon maradt, ahol sok mindent megtermeltek, ide ültették a melegigényes növényeket. Erre ma is jobban oda kellene figyelni, és kihasználni a házak déli oldala adta lehetőségeket!

– A gránátalmát háromszor ültettem át, mire megtaláltam neki a kedvező helyet. Már bimbós. Tavaly nyolc-tíz gyümölcsöt termelt, ami szépen beérett. Időben le kell szedni, mert hasad. Ha a régi falusi parasztkertek virágait, haszonnövényeit ültetnénk, több siker, öröm érne minket.

A tornácos házfalat *Othello* szőlő futja be, duzzadt virágrügyeiből néhány már megpattant, kellemes édeskés illatot áraszt.

– Egyetlen tőke, bőven terem, és ellenálló fajta. A két fiatal ciprust tavaly ültettem a pálinkafőző helyiség mellé, úgy tűnik, átvészelték a telet. A fűgéken is duzzadnak már a gyümölcsök – mutatja.

• *Rozmaring, tárkony, babér, csombor, menta, majoránna, lestyán, máriatövis is van.*

– Érdekelnek a fűszernövények, felkutatom az előfordulásukat a szépirodalomban, régi receptkönyvekben. Cikksorozatot is írok az egyik hazai konyhaművészeti szaklapban, talán majd könyvet is erről a témáról.

• *A királynő gyertyája védett növény, hogy került a kertbe?*

– Az ember elkövet olykor bűnt: ezt a tövet az ostffyasszonyfai, a régi Felsőbüki Na-

Selymesen ringó árpatáblák, fehér-habos, bodzával szegélyezett akácercdők között autózunk a Kemenesalján Egyházashetye felé, Ambrus Lajos íróhoz. Jól látszanak a síkságból hirtelen kiemelkedő tanúhegyek, a Somló, a Ság hegy és a szerény Kis-Somló. Sötét felhők rémisztgetnek, meghiúsítani akarván a találkozót: a korán jött tavasz májusban beszedi a jussát. Hetyén a hely híres szülötte, Berzsényi Dániel szépen fölújított, szerény szülőházától kőhajításnyira találjuk az író portáját: fehérre meszelt hosszú tornácos parasztházat, tőszomszédságában a híres régi magyar almafajta-gyűjteménnyel, a legrégebb Tündérkerttel.

Az Ambrus-portán a kemencés veranda alatt ülünk le, jóféle somlai, pontosabban kis-somlai Juhfark társaságában. Az író, gasztro-blogger, az ősi gyümölcsfajták kutatója, kultúrtöré-

netének az országban talán a legjobb ismerője szőlősgazda is. De erről majd később...

• *Miért költözött Egyházashetyére?*

– Szombathelyen dolgoztunk a feleségemmel. Az 1980-as években vettük meg ezt a körülbelül 250 éves, oszloptornácos kisnemesi házat. Kemenesaljára jellemző építészeti stílusban, kőből épült a bazalt-hegyek tövében. Megtetszett a táj, a környezet és legfőképpen a ház, amit korhűen, jórészt saját magam újítottam föl. Így lettünk szomszédok „Dani urasággal”, azaz Berzsényi Dániellel, akinek a szülőháza is műemléki védelmet élvez.

1990-ben költöztünk ki végleg Hetyére, és sokáig kétlaki életet éltünk, Szombathely, illetve Budapest és Hetye között. Ez most is így van, de ma már az időm nagy részét itt töltöm, mondja a gazda.

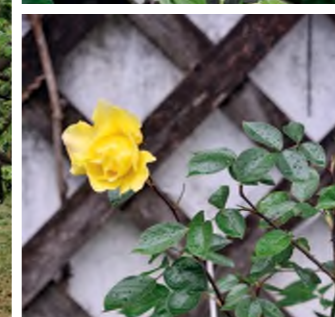
• *Lugas című esszégyűjteményében kiderül, hogy gyulai származású. Nagyszüleinek, szüleinek kiterjedt gyümölcsöse volt, a termést a piacra vitték. Innen ered az ősi gyümölcsfajták és a növények iránti szeretete?*

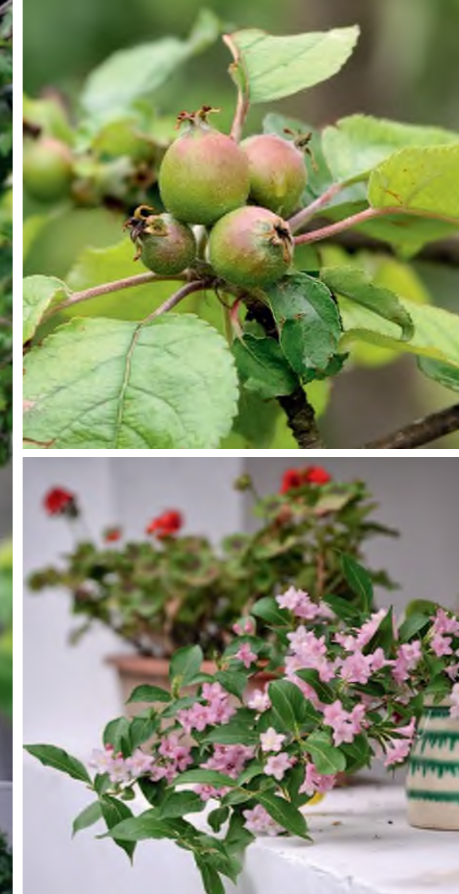
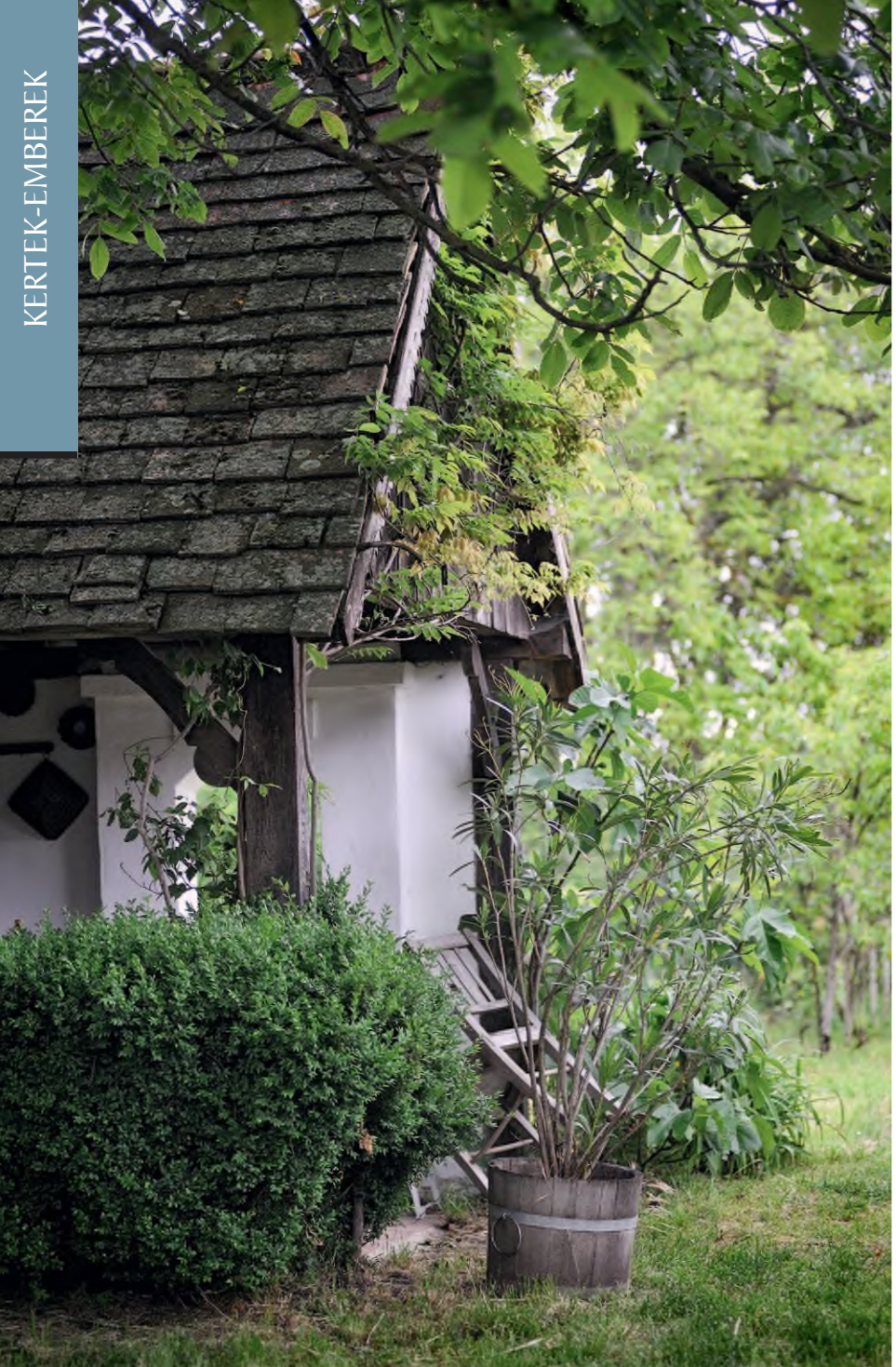
– Kétségkívül meghatározó volt a gyermekkori élmény. Nagypám szőlőhegyén 25-30 gyümölcsfa lehetett, aminek a termését a nagyanyám a gyulai piacra hordta. Jól emlékszem az üvegmeggyre, az Alföld büszkesége volt: bőlevű, édesen savanyú, fénylő bíbor héjú, fehér erekkel átszőtt húsu gyümölcs.

Gránátalma, füge

• *Milyen növények voltak eredetileg a kertben?*

Csádé nőtt mindenütt! (A csádé a nyugat-dunántúli tájnyelvben a méteres gázt jelenti.) Kipucoltam a kertet, régies kemencét és tűzhelyet építettem, amiben kenyeret is sütünk. Kíváncsiságból, érdeklődésből telepítettem több gyümölcsöt. A diófát magról

gyok erdejéből ástam ki, és elültettem. Itt őrzöm, védem a saját kertemben; jól érzi magát, itthon van Nyugat-Magyarországon, és évenként virágzik, terjed.

Nevenincs almák

Kisétálunk az almáskertbe. A dúslombú, természetes fák árnyékában méhkaptárak. Az almák már elvirágoztak, hol diónyi, hol borsónyi termések várják a meleget és a napfényt.

• *Mióta foglalkozik régi almafajtákkal?*
– Körülbelül húsz éve kezdtem gyűjteni a régi almafajtákat. A kertemben negyvenegynehány Nyugat-Magyarországra jellemző tájfajtát gyűjtöttem össze Cák, Velem és a Pinka-patak környékéről, Nyitra vidékéről, lényegében elhagyott kertekből, szőlő-

hegyekről, maradványgyümölcsösökből. A pesti egyetem hallgatói metszik őket, sokat tanulhatnak itt, mivel a fajták sokasága, eltérő habitusa a metszésben is különböző hozzáállást kíván. Diplomamunkák, doktori munkák is készülnek a témáról. Legjobb vadalanyon nevelni az ősi almákat, ahogyan azt Kovács Gyula pórszombati erdész-gyümölcsész is teszi.

• *Említsen néhányat a fajták közül.*

– A Cák mellett, a vadászok kertjében talált almát *Vadászalmának* kereszteltük, a Kapitány Gábor kertjében talált változat neve *Kapitány-alma* lett. A Kertészeti Egyetem munkatársai segítségével most kezdjük majd beazonosítani a fajtákat. Van *Téli pogácsa* alma, *Téli zöld pogácsa*, *Batul*, *Daru sóvári*. Legkorábban a *Szent-iváni alma*, ősszel a *Batul*, a *Csikosalma*

terem, legkésőbb a *Sárga szépvirágú* (*Sárga belle-feur*) és a *Kanadai renet*. De van itt *Rétesalma* és *Mosánszki* (*Masánszki*) is. Bővíthető még a kert, ahová az Erdélyből, Énlakáról Szávai Márton bátyámtól, Erdély talán legjobb gyakorlati gyümölcsészétől kapott oltványok kerülnek. Erdélyben sokkal több ősi fajta maradt fenn szórványgyümölcsösökben, a tíz fából kettő körte, az egyik *Erdélyi vajkörte*, a másik *Petőfi Sándor* székelykeresztúri körtefajtának az utóda. Az almák *Bóralma*, *Piros páris*, *Fontos alma*, *Pónyik*, *Batul*, *Sikulai*, régi *Jónatan*... így, hosszú óval. Szeretnék még *Fűzalmát*, amit „magotlan almának” is mondanak.

• *A tájfajták kultúrtörténetét is kutatja.*

– A tájfajták rendkívül változatosak. Almából például körülbelül hatszáz fajta volt a

Kárpát-medencében, aminek már csak a töredékét ismerjük. Húsz év alatt számos irodalmat átnéztem: begyűjtöttem régi kertészeti lapokat, gyümölcsészeti könyveket, füzeteket. A régiek jól tudták, melyik almafajta mire való: melyikből lehet jó rétest sütni, melyikből készülő jó almabor vagy ecet.

• *Öné a legidősebb Tündérkert, ami már terem is.*

– Valójában az idén került a birtokomba a terület. A termést földolgozzuk, elfogyasztjuk, iskoláknak ajánljuk föl, levét és aszalványt készítünk belőle. Kemenesalja nagyon híres gyümölcsstermő vidék, amiről a helyiek ma már vajmi keveset tudnak, a Tündérkert mozgalom sokat segít ebben. A gyerekek nevével ültetett gyümölcsfák kötődést alakítanak ki a jövő

nemzedékben egy-egy fához, ami hozzájárulhat ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék megbecsülje, értékelje azt. Ma már 50-60 Tündérkert van Magyarországon, és a határon túl is.

Kovács Gyula oltja a fákat, Szarvas József színész barátom beszél (*kertjéről az idei 1-2-es számunkban írtunk – a szerk.*), én pedig írok róluk. Azt szeretnénk elérni, hogy minél több régi magyar tájfajtát ültessenek az emberek a kertjükbe, amelyek bőségesen teremnek. Igaz, későn fordulnak termőre, de ellenálló, permetezés nélkül is megtermelhetők. Az adott tájegységre azt a fajtát ajánljuk az érdeklődőknek, amelyek a leginkább oda való.

• *Cikkei, esszégyűjteményei mellett milyen fórumokon népszerűsíti még a régi magyar gyümölcsfajtákat?*

– Több filmet is készítettem ebben a témában. Az ezredforduló táján Erdélyi János filmrendező barátommal készítettük el a *Szenvedelmes kertész* című dokumentumfilm-sorozatot, nyolcszor 50 percben. Földolgoztuk többek között a régi erdélyi körtéket, almákat, a beszercei szilvát, a homoki gyümölcsészetet. Most az erdélyi borászatot bemutató sorozaton dolgozunk, az első három rész már adásban volt, *Jó boroknak szép hazája: Erdély* címmel. Készült is egy kiváló kötet, Soltész Miklós szerkesztésében, *Magyar gyümölcsfajták* címmel – éppen most készülök írni róla. Ez talán az első, az ősi fajtákat is nagy részletességgel feltáró és leíró munka az elmúlt évtizedekből.

Hegy, szőlő, tölgy, kő

Fölautózunk a Kis-Somlóra, a legkisebb kemenesaljai bazalt tanúhegyen itt-ott kilátásnak a talajból a bazaltsziklák. Leghíresebb közülük a Királykő, ami a tatárok elől menekülő IV. Béla királyunknak állít emléket. Az elhanyagolt régi szőlők mellett néhány frissen feltört terület: a Somlóhoz hasonlóan néhányan a kis-somlói szőlőtermesztésben is látnak fantáziát, és főképp hasznos. Körbetekintve előtűnik az egész Kemenesalja, a déli oromról szép időben a Balatonig is elláthatunk. Metsző széllel újabb vaskos gomolyfelhő érkezik, szinte esti sötétség telepszik ránk. Ambrus Lajos pincéjének tőzsomszédságában bazaltsziklába kapaszkodva él már száz éve egy kis kocványos tölgy, amit a természet egy évszázad alatt formás bonsajjává nevelt: az ezotrikusok szerint az erő, az energia jelképe. A pince túloldalán Erdélyből származó bóralma, édeskés, savanykás az íze, mondja vendéglátónk; az öregek itt a pálinka mellé ették.

– Idővel szőlőt is vásároltunk itt, az öreg szőlőket kivágtuk, és az idén tavasszal 1,5 hektárt újonnan betelepítettünk a borvidékre jellemző fajtákkal. A termő szőlővel együtt most összesen 2-2,5 hektáron gazdálkodunk a testvéremmel.

• *Mik a borvidék jellemző szőlőfajtái?*

– Vezető fajta itt a *Furmint* és a *Juhfark*, visszahoztuk a termesztésbe a *Szagos sárfehér* fajtát. A Kis-Somló a Somlói borvidék legkisebb hegye, ötmillió éves bazaltkúp, kiváló termőhelyi és talajadottságokkal. *Furmintból* a Tokaj-hegyalján begyűjtött régi változatot ültettem. Ha az új telepítés termőre fordul, palackozott bor értékesítését tervezzük.

Búcsúzunk a Kis-Somlótól, Kemenesaljától és Ambrus Lajostól. Ígérjük: visszatérünk megkóstolni az új bort.

Végül a felhő győz. Leszakad az ég.

Pap Edina

PILISI virágözön

Csobánkát, a Pilis völgyében megbújó, körös-körül hegyekkel körbevett falut a Pilis gyöngyszemeként is emlegetik, nem alaptalanul. A Kertnézőben csapata igazi gyöngyszemet talált a festői településen. Tarjányi Katalin pazar panorámával megáldott kertjében nyaranként egynyári virágok özönével és rózsákkal veszi magát körül.

www.kertnezoben.hu

lőle készült tápoldat is jobban „ízlik” a növényeknek.

A kert köré épült

A sok örökzöld növény is erőtől duzzad, azok is élvezik a kellemes éghajlatot. Szinte felkiáltójelként magasodik a tájba a szomorú atlaszcédrus és a Nutka-hamisciprus. A közelében jókora, gömbölyded cukorsüvegfenyő, látszik, hogy nem sanyargatja a száraz levegőn taroló takácsatka. A bordó lombú japán juhar is ereje teljében díszlik. – Neki azért nem lenne elég a párás környezet, évenként friss, savanyú földdel feltöltöm a tövét, mutatja Katalin, föllibbentve a földig érő, csipkészerű lombot.

• Bár sok a terebélyes örökzöld növény, a kert viszonylag fiatalnak tűnik.

– Amikor 27 évvel ezelőtt megvettük a párommal ezt a telket, akkor a méteres bozótól megszabadulva gyümölcsfákat ültettünk, veteményest alakítottunk ki. Akkor azonban még nem itt laktunk, hétvégén jártunk ki Budáról, csak egy kis faház szolgálta a kényelmünket. Egy ideig túrtuk, hogy az érés idején mindig lába kélt a meggynek, cseresznyének, őszibaracknak, „szorgalmas” helybéliek hordták el, aztán szép lassan díszkertet alakítottuk a kertet. Mindemellett szerettünk itt lenni, vasárnap délután mindig nagy szívfájdalommal hurcolkodtunk vissza a fővárosba.

Eső utáni párában érkezünk a vendéglátónkhoz, a meredek, kiszámíthatatlanul kanyargó, egyetlen autó szélességű utak próbára teszik a sík terephez szokott autóst. Keskeny zsákutcába érkezünk, már az utcáról ráismerünk az április végén is virágoktól színes, szép kertre. A ház a meredek sziklafalát mutató Oszoly-csúcsra tekint, ami épp eső utáni ködbe burkolódik. – Magam sem tudok betelni a látvánnyal, pedig már sok éve csodálom, minden napszakban, évszakban más és más arcát mutatja, *elegyedünk szoba már a kapuban Katalinnal*. Két kíváncsi kutya is üdvözlő, majd elégedetten letelepednek mellénk.

Ízlik a növényeknek

Még épp „elcsíptük” a tavaszi virágpompa utolsó felvonását: virítanak a magnóliák, a bazsarózsák és a kerti pihenő fölé boruló lilaakác. A petúniák és a többi balkonnövény már a helyükön, soktucatnyi palánta még tálcában várakozik.

– Ilyenkor várok még kicsit, érlelem magamban, hogy mit mivel társítok, milyen színeket szeretnék együtt látni az idén. Ez az egyik legkedvesebb elfoglaltságom, nem kapkodom el. Már a kiválasztásuk is nagy öröm: nem tudok úgy elmenni egy kertészeti áruada előtt, hogy legalább néhány percre ne állnék meg „átfutni” a kínálatukat. Kipróbálok minden újdonságot, a majdnem fekete virágú futópetúniát is sikerült olyan virágokkal társítanom, ami kiemeli a szépségét, mégsem válik komorrá az összeállítás.

• A szerető gondoskodáson kívül még mit kapnak, amittől egész nyáron megőrzik a szépségüket?

– Kedvükre van a környező helyeknek és a pataknak köszönhető párás klíma, ami már-már alpesi, mondják sokan. Itt a legnagyobb nyári kánikulában is harmatos reggelenként a fű. A virágokat esővízzel öntözöm, a ház egyik esőcsatornája egy köbméteres műanyag tartályba gyűjti a tetőről lefolyó vizet. Úgy sejtem, hogy a be-

A SZERZŐ ÉS TARJÁNYI KATALIN FELVÉTELEI

Úgy 12 évvel ezelőtt jött az ötlet, hogy költözzünk ide, gyakorlatilag a kert köré épült a házunk. Szigorúan bántam a kőművekkel, a kerítésen belül körbekerítettem az építési területet, azon kívülre nem teheték be a lábukat. Azóta nem is igen vágyom elmenni máshová, itt az egész nyár nyaralás. Szerencsére a munkám is tudom úgy szervezni, hogy csak ritkán kell elmennem itthonról.

• *Egyedül gondozza a kertet?*

– Kis bővítést követően időközben ezer négyzetméteres lett, tehát sok munkát ad. Eleinte a párommal együtt gondoztuk, de amióta egyedül maradtam, a nehéz kerti munkákra kertész segítségét kérem. Az öntözés az egyik kedvenc elfoglaltságom, semmiképp nem bízám automata rendszerre. Szívesen rászánok akár napi egy-két órát is, hiszen közben észreveszem, hol, mit kell csinálni, melyiknek mi a baja.

Lassan járj!

A kert végében a szerszámtároló mellett keskeny, kúszóloncokkal szegett út vezet a veteményeskertbe, ami tulajdonképpen a telek kis kiszögellése. Benne rönkfából épített komposztáló és kiemelt ágy telis-tele borsóval, újhagymával. Hamarosan

más növények veszik át a helyüket: a sárga, piros és barna termésű paradicsom-különlegességek egyelőre cserepekben várják a kiültetést.

Komótosan sétálunk, muszáj lassúra fogni a lépteinket, mert sok a látnivaló: majd minden cserje tövéből kedves szobrok bukkanak elő. Közvetlenül a ház mögött meghitt, fedett kiülőhely, mellette mászóka-csúszdás játszósarok az unokák örömeire, illetve kavicsal borított medencehely a nyári lubickoláshoz. A medence még várat magára, de a körülötte posztoló hatalmas leanderek már a bimbóikat nevelik.

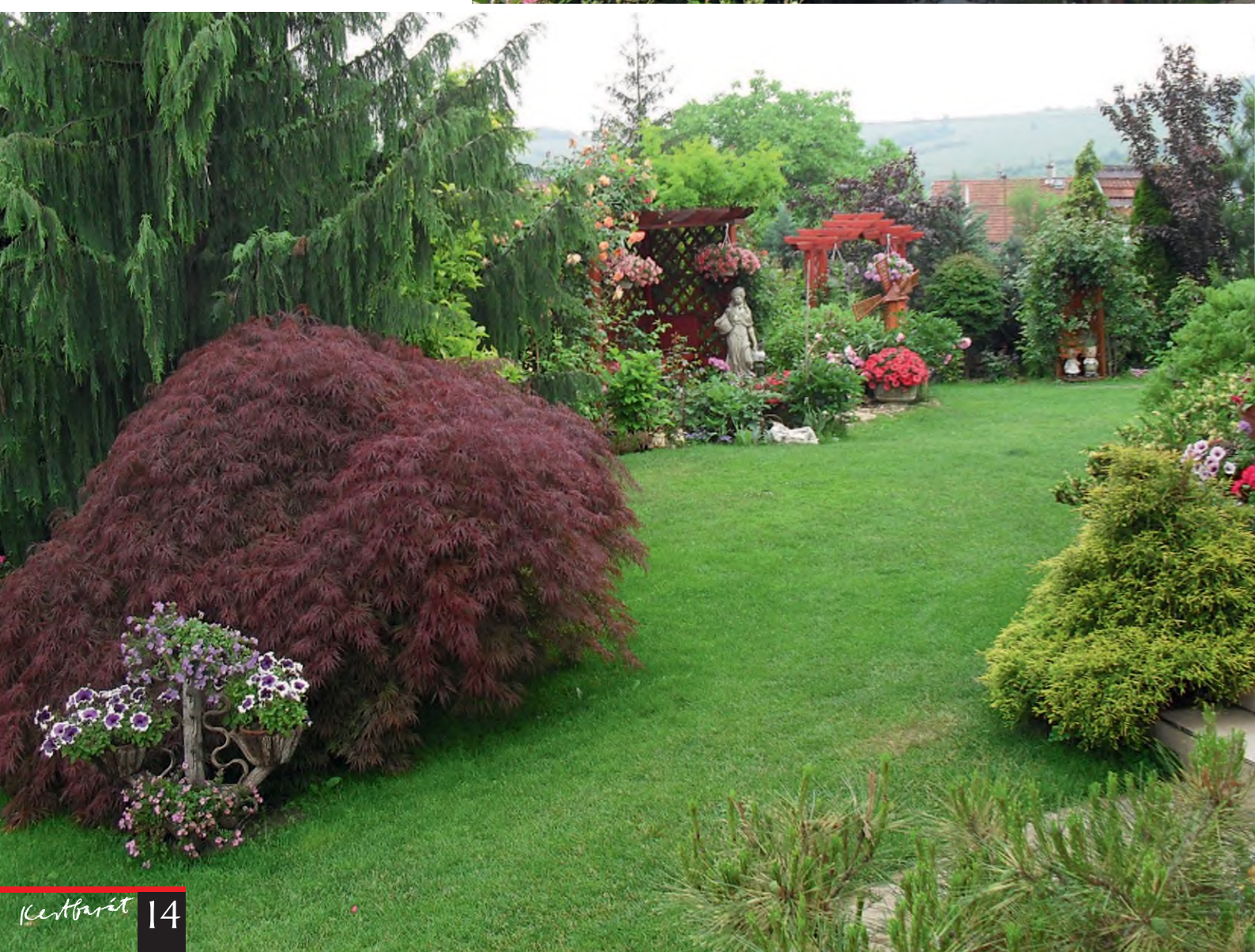
• *Nemcsak egygyári virágokban, hanem rózsákban is gyönyörködhetnek majd a kertlátogatóba érkezők júniusban.*

– Remélem, a korábban jött tavasz nem tréfál meg minket, és kitartanak a látogatás időpontjáig. Hatvan fajta rózsát számoltam össze: futók, bokrosak vegyesen. Nem külön rózságyásba, hanem az örökzöldekkel, cserjékkel vegyesen ültettem őket, illetve pergolákra futnak. Kedvenceim David Austin rózsái.

• *Hogyan talált rá a kertjére a Kertnézőben csapata?*

– Valójában én találtam rájuk. Rendszeresen olvasom a kertmagazinokat, így a Kertbarát Magazint is, abban olvastam róluk. Megkerestem őket, hátha érdemesnek tartják bemutatásra a kertemet. Volt már némi önbizalmam, 2011-ben a Spektrum Home műsora által meghirdetett versenyben is részt vettem, és az internetes szavazáson a legtöbb szavazatot az én kertem kapta. Örültem, hogy a szakértőkből álló zsűri tetszését is elnyerte, és remélem, a kertlátogatóba érkezők sem fognak csalódní.

Algeier Wendy

BiOPON

SPECIÁLIS MŰTRÁGYÁK SZOBA-, BALKON- ÉS KERTI NÖVÉNYEKNEK

TÁPRUDAK

TÁPOLDATOK

GRANULÁLT MŰTRÁGYÁK

Magyarországi forgalmazó:
SUNI Service Universal Kft.
www.suni-kft.hu

www.biopon.eu

John's Garden

Amikor az egész életében növényekkel foglalatosskó szakember, aki egész életét kertészeti áruház és azt ellátó kertészet létrehozásának szentelte, gyűjteményes kertet épít magának és családjának, akkor az még a történelmi kerteken edződött brit látogatóközönség számára is egészen különleges nyencség.

A szeletnyi édenkert a Staffordshire és a Worcestershire csatorna partján fekszik, bejárata az Ashwood Nurseriesből nyílik. A kertészeti áruház megálmódójának, John Massey-nek és családjának házát öleli körbe, mintegy 4 angol hold, azaz 1,6 hektár területen. A történet 30 évvel ezelőtt a frissen épült lakóházzal és a – ma már csak lakóhajók közlekedését bonyolító csatorna derékszögű kanyarulatával két oldalon határolt – bumeráng alakú földdarabbal kezdődött. A saját keze munkájával létrehozott,

néhány üvegházzal induló kertészet egyik sarkában lakó tulajdonos az elmúlt harminc évben fokozatosan építette és népesítette be a kertjét. Elsőként a tó, a medrétől kikerülő földhalomból a sziklakert és a törpe túlevelűeket felvonultató központi ágyásrendszer készült el.

A kertrészletek tematikusan épülnek egymásra. A dél-afrikai flórát idéző sziklaskavicsos kertsziget, a fém bárányszobrok csoportjával tarkított kaszáló-gyümölcsöskert kötetlen együttese, valamint a

2

1 A kertben lévő szobrok egyik legemlékezetesebbje az olvasó kislány. A párja, a földön ücsörgő kisfiú épp átellenben található, ugyanúgy egy fa tövében. Az előtérben látható ódon madáritatóhoz hasonló kincseket antikkereskedésekben, vidéken itt-ott még megtalálható, bontott épületekből származó kő- és faanyagok megmentésével foglalkozó telepekről szereztek be

2 A tóparti stég inkább látványosság, mint pihenésre való szeglet, de az impozáns méretű medencébe jól beágyazott cölöpök tartós és lépésálló megoldásnak tűnnek. A vízparton kellemes elegyet alkot a megbabolózott és a szertelenül burjánzó természet: előbbi a gondosan formázott buxusgömbök, utóbbit a tóparti kiültetés (Rheum, Carex, Gunnera, Carex elata 'Aurea' és 'Bowles Golden', Persicaria és Iris pseudacorus) képviseli. A háttérben a fenyőfélék mellett hosszan elnyúló, sziklás vízésesen át érkezik a víz a tóba, a domb túloldalán már a sziklakertet láthatjuk

3 A szomszédos kertészeti áruházat üzemeltető tulajdonos jó érzékkel választ a kert különböző részeire fém kerti szobrokat: itt vadkacsacsalád a tóparti látványosság. A háttérben a díszfűfélék között méteres átmérőjű leveleket lógat a víz fölé a díszrebarbara (Rheum palmatum) és az óriáslapu (Gunnera manicata)

4 A fagyzugos kert erdős, szórt árnyékos részében még javában virágoznak a Rhododendronok és az Azaleák

5 A közeli csatorna vizében a helyi vízimadár-népeesség is képviselteti magát, de a két bronzhattyú is a kert állandó lakója: fácánfű (Stipa arundinacea, syn. Anemanthele lessoniana) hullámozó tengerében úszkálnak. Enyhébb éghajlaton még látványosabb választás a rőtbarba lombú, hasonló termetű, szintén új-zélandi eredetű Carex buchananii 'Red Rooster'

1

3

4

A SZERZŐ FELVÉTELEI

5

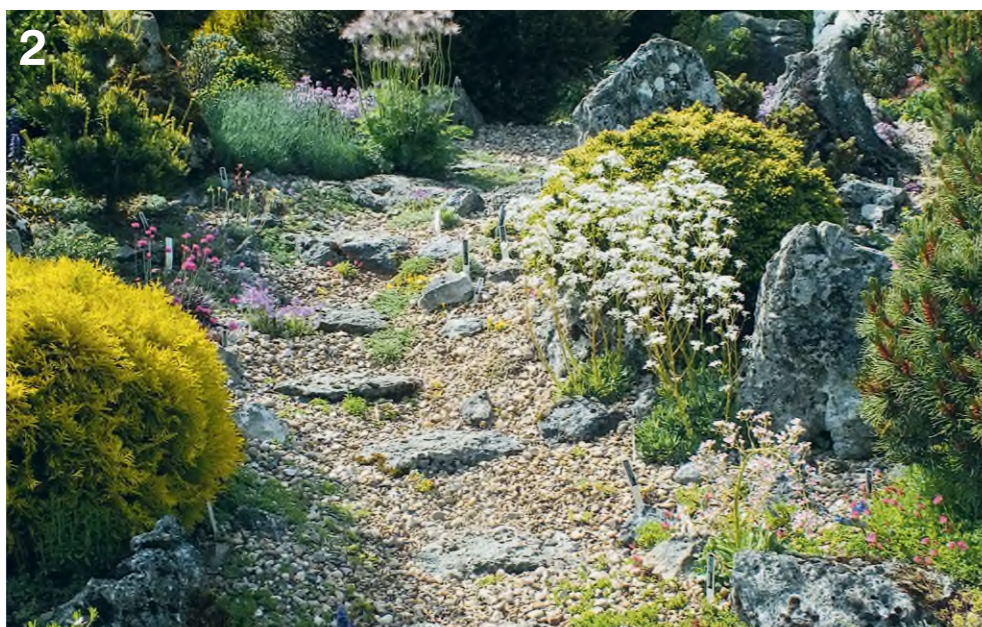
ház két derékszögű szárnya által övezett, lombosított mögé búvó japánkert fogadja a látogatót. A ház túloldalán a víz által határolt, smaragd zöld gyepel összekötött ágyásokban élőhely szerint csoportosítva számos más jellegű kertrészlet is kialakult. Saját vízparti ágyást kaptak az íriszek, a díszfüvek és a fűzfélék, de a sziklakert és a tűlevelű-gyűjtemény is. Erdei kiültetés, és természetesen az elmaradhatatlan, színpompás évelő és egynyári ágyás is létesült a ház hosszanti, déli falánál.

Az Angliában sem megszokott éghajlatú, a környék szelíd dombjainak legmélyebb pontján fekvő, fagyzugos kert inkább kontinentális kert hangulatát idézi, mint a dél-angliai századfordulós kertek buja, tobzó kiültetését. Viszont olyan növények is helyet kaptak, amik a briteknél ritkaságszámba mennek, és amiket a tulajdonos értő szemmel helyezett egy-egy ágyás súlypontjába. Az előkertben gesztenyelevelű tölgy (*Quercus castaneifolia* 'Green Spire'), az íriszágyás között kínai mamutfenyő (*Metasequoia glyptostroboides* 'Gold Rush'), a nagy szigetágyásban tövises lepényfa (*Gleditsia triacanthos* 'Ruby Lace'), a japánkertben pedig a törpe termetű fűzsi díszcsereesznye (*Prunus incisa* 'Koyo no Mai') díszlik.

A szépségek között elszórtan kisebb-nagyobb, többségében növényeket vagy állatok csoportját ábrázoló, fémből készült kerti szobrok találhatók. Némelyikük a kertrészlet árúházban megvásárolható, néhányuk neves szobrászművészek kézjegyét viseli. Neil Losscock alkotásai például a szigetágyásban elhelyezett kaukázusi medvetalp, vagy a nagy évelőágyásban magasodó héjakútmácsonya-csoport rozsdamentes acélból formázott, tekintélyes méretű szobrai. Ann Hogben két alkotása is díszíti a kertet: kövön ülő kislány és kőpadon lábat lógató kislány „bitorol” két szemközti ágyást.

A kert mind a négy évszakban kínál látnivalót, így a nagyközönség minden oldaláról megismerheti, ami kevés híres kertről mondható el. Március végén, az év első látogatói a tavaszi hagymások özőnét csodálhatják meg, áprilisban pedig virágba borul a dohánygyökér (*Lewisia cotyledon*) gyűjtemény. A hűvös-nyirkos brit klímán nagy odafigyelést igényel a tartásuk, de John Massey ezt tökélyre fejlesztette. Saját szelekciója a féltelt, rózsaszín virágú, és az egyszerű narancssárga virágú 'Ashwood Strain' csoport.

Nyáron a tó és környéke, valamint az évelőágyások a főszereplők. Az árnyékkert-

**John's Garden
at Ashwood Nurseries
Ashwood Lower lane,
Kingswinford
DY6 0AE**

Tel.: 01384 401996

www.ashwoodnurseries.com/visit-us/johns-garden/

**Az év meghatározott napjain,
szombaton vagy vasárnap
10–16 óráig tart nyitva a kert,
az idei időpontok
a weboldalon olvashatók.**

**Belépődíj: 5 £.
A teljes bevétel valamely
jótékonyági egyesület
kasszájába folyik be;
az idén a Stroke Support
West Midlands helyi szervezetét
támogatják.**

1 A kert díszítőértékét a 30 év alatt felhalmozódott növényritkaságok mellett a kerti szobrok lazán elszórt elegye adja: a lombtalan hónapokban sokkal több figyelmet kapnak, mint amikor a virágtömegből kivillanó érdekességként vesszük őket észre. A cseperedő ökörfarkkórók (*Verbascum*) rozettáiból kétméteresenél is magasabbra szökő virágzatok a nyár közepére elérik az ereszt

2 A tó túloldalán, kisebb emelkedőn találjuk a sziklakertet. Fő díszei a törpeörökzöldek. A tű- és pikkelylevelű ritkaságok között metszőollóval kordában tartott, tömött tűpárnájú törpefenyő (*Pinus mugo*) ugyanúgy megtalálható, mint a kevésbé szokványos és a savanyú talajt szerető távol-keleti fajok, mint a japán selyemfenyő (*Pinus parviflora*) vagy a sárgás lombú hamisciprus (*Chamaecyparis lawsoniana* 'Minima Aurea')

3 A pergolán túl, a ház oldalában már a japánkert előőrsét csodálhatjuk meg: a helyét sokszorosan kinövő aranyszínű himalájai cédrus (*Cedrus deodara* 'Aurea') árnyékában kecses juhar (*Acer shirasawanum* 'Aureum'), mögötte szeldelt lombú, a nyárelőn még vibráló vörösen izzó ujjas juhar (*Acer palmatum* 'Ornatum') gömbje. A mohalepte, ódon lóitatókban a félszáz fajtára rúgó Lewisia-gyűjtemény egy része

4 A csodás smaragd zöld gyepet hetenként tápozzák és nyírják, illetve vegyszerrel gondosan gyommentesítik – mindezt két kutya mellett, akik a gazdáikkal együtt ugyancsak a kert használói. A teraszról jobbra tekintve a tóig és a rododendronokkal tűzdelt árnyékkertig látni. Az előtérben, baseballsapkában a jó kedélyű és bőbeszédű tulajdonos, John Massey állja a látogatók kérdésözönét

5 Jellegzetes tavaszi ágyásrészlet az indás infú (*Ajuga reptans*) télen bordó levelű, nyárra folyamatosan tompa mélyzöldre színeződő változatával. A sásliliomok közül a lombjával is díszítő Hemerocallis 'Golden Zebra' mögött óriáshagymák (*Allium giganteum*) laza, orgonalila felhője

1

2

1 A frissen telepített nyírfacsoport mögötti, a déli fal védelmét élvező ágyásban újra föltűnnek a fém növényoszlopok, ezúttal túlméretezett héjakútmácsonyákat (*Dipsacus*) ábrázoló, látványos csoportban. Az előtérben a vörös lombú dália már készülődnek az őszi virágözönre. A fehérarka lombú, a későn beköszöntött tavasz miatt még mindig bimbóban levő szórtlevelű som (*Cornus controversa* 'Variegata') idős, fécskává cseperedett példánya hajol fölénk

2 A terasz lezárásaként tufából faragott, antik hatású pergola-rendszer alatt kapott helyet a kényesebb, száraz és melegebb éghajlatot kedvelő növénygyűjtemény. Közülük számos faj, például a kövirózsacsacserjék (*Aeonium arboreum* var. *atropurpureum* 'Zwartkop') Anglia enyhébb területein megbízhatóan télálló, de a hidegebb telekkel birkózó Közép-Angliában már csak elvétve találkozhatunk kiültetett példányaikkal. A fagyzugos, mélyen fekvő kertben a tulajdonos nem kockáztat: a hideg és nyirkos tél elől a számukra fenntartott fűtött üvegházba menekíti a szukkulenseket

ben a rododendronok és azáleák narancs és sárga virágait hortenziák pasztellszínei váltják föl, amik aztán egészen az ősz végéig díszlenek. Az ősz a már szeptember elején színesező lombbal indul. Az ágyásokban őszi kikerics (*Colchicum*) és ciklámen foltjai díszlenek, a díszalmák pedig éretten bókolkolnak. Október-november a japán juharcok ideje. A többi ágyásban kecskerágók, ámbrafa és varázsmogyorók (*Hamamelis*) gondoskodnak a kiegészítő lombszínek-ről a nem mindennapi juhargyűjtemény színforgatagának ellenpontozására.

A tél beköszöntével jobban előtérbe kerül a kert jól kitalált szerkezete. A valószínűleg laposan sütő, mézszínű téli napsütésben a nyírfák hófehér kérge és a tűlevelek addig háttérbe húzódnak, tömött zöldje érvényesül a leginkább, amíg enyhébb teleken már januártól számíthatunk a varázsmogyoró és a bogóospuszpáng (*Sarcococca*) bódító illatára a szőnyegszerű téli ciklámen, a hóvirág és az egymás után előbújó hunyorok szivárványszín virágcsokrai között.

F. Gergely Ágnes

KERTTÉ VARÁZSOLT LEGELŐ ÖREG FÁK, ÚJ FÁK

Cikksorozatunkban lépésről lépésre nyomon követhetjük, hogyan alakult át a hollandiai legelő díszkerteté és megismerkedhetünk a kertépítés alapfogalmaival.

Körülnézve munkával kellett az öreg tölgyet legallyazni

Miután elkészült a kert végleges tervrajza, hozzákezdhetünk a terep rendezéséhez. Első lépésként felszámoltuk az öreg kertet és a legelőt elválasztó, hosszú fagyalsövénynt. Nehéz munka volt, mert a gyökerek benőttek a Leyland-ciprusok gyökerei közé, és a mellette húzódnak drótkerítésbe. Szerencsére a szomszéd tehenész felajánlotta, hogy segít – traktorostul, családoszul –, de így is napokig tartott a munka. Ezt követte a legelő és a régi kert közötti Leyland-ciprusok „újraértékelése”. Negyvenötven évvel ezelőtt sövényként kezdték az életüket, időközben sudár fákká cseperedtek. Nem illenek a környező tájba, de a kertnek jellegzetes, érett hangu-

Kivágjuk vagy meghagyjuk?

Koros kertek felújításakor az egyik legnehezebb döntés, hogy mit tegyünk a túlterebélyes fákkal. A kivágásuk tűnik a legkézenfekvőbbnek, de ne felejtsük el, hogy ezzel nemcsak a hátrányok, hanem az örömök is eltűnnek.

Jó tanács: ne nyúljunk rögtön a baltához, előbb mérlegeljük a többi lehetőséget is. A legegyszerűbb felkoronázni a fát, azaz az alsó ágakat eltávolítani. A legtöbb lombhullató fánál a tél eleje a legjobb időszak erre. Március közepétől ne feledkezzünk meg a fészkelő madarakról!

Kitérített fagyalok

latot kölcsönöznek, emellett megtörik a szél erejét és a nyári melegben hűsítnek. Szóba sem került, hogy a fasort egészében kivágjuk, de valamilyen módon meg kellett ritkítani, mert túl terebélyes árnyéket vetett, és eltakarta a tájat. Végül az ablak előtti fákat mind kivágtuk, és azokat is, amelyek a központi út vonalába estek, a merev fasorból lazább fasorcsoportokat alakítottunk. Most kellemes a kilátás a házból, a megmaradt ciprusok törzsei gyönyörűen keretezik a tájat. Jelentősen megnőtt a régi kert mélysége, és ami még fontosabb, a fák között átfuttatott gyeppel összefonódott a régi és az új kert.

A kert oldalsó részén álló, a két öreg tölgyfába növegyő Leyland-ciprussort már a tervezési folyamat megkezdése előtt kivágtuk. Egyértelmű volt: vagy a tölgy, vagy a ciprus. A tölgyek levegőhöz jutottak és a rododendronok azóta gazdagabban virágoznak.

A tehenész egész családja, apraja-nagyja segített

Feltisztogatott fatörzsek, alattuk madárbirs és fagyal

Munkában a tuskóvájó. Az előtérben a tölgy várakozó tuskója

Az ablakok előtt megnyílt a tér, a régi és új kert egyesíti a pázsit. Jobbra a méltóságteljes tölgy, balra az újonnan ültetett, szeldelt levelű nyírfa

A sűrűn benőtt Leyland-ciprussáv körüli növényekből átültettük, amit csak lehetett. A maradékot – a kifejlett madárbirscsoportok és a gazdagon termő fehér-tarka magyal kivételével – mind kivágtuk. A kuszó madárbirset meghagytam, mivel láthatóan jól érezte magát a száraz, gyökerekkel átszított talajon. Erőteljes visszametszéssel új, rendezettebb külsőt kapott és legyökeresedett hajtásait felhasználtam a hézagok kitöltésére. Remélem, idővel összefüggő, laza sövényként természetes átmenetet képez a ciprusok törzse és a kertszint között. Számos, apró piros termése télen nagyon mutatós, a feketeigók csemegéje.

A tarka magyal felkopaszodott, vastag törzsét a talaj fölött 50 centiméterre visszavágtam. A gyökerét nem bolygattam, így könnyen kihajtott. Lassú növekedésű, eltart egy darabig, amíg eléri a kívánatos gömbalakot. Jól ellenpontoszza majd az egyenes fatörzseket.

Az udvar másik oldalán húzódó magyalsort – ami valaha ugyancsak sövény lehetett – megfiatalítottuk. Föltisztítottuk a törzseket, és visszametsztük a koronát. Most lábakon álló örökzöld falként félig eltakarja az új műhelyt.

Fájó szívvel ugyan, de kénytelenek voltunk egy markáns öreg tölgyfát is kivágni. Oly közel állt a házhoz, hogy veszélyeztette az alapot, és ránőtt a tetőre. Az öreg tölgy utódait elültettem a háztól távolabb. Kivágása felelősségteljes munka volt. Találtunk egy szakembert, aki az első osztályú tűzifa fejében magára vállalta a kényes munkát; daru-emelvényről dolgozott. A tölgyfát még a gyökérsarjai miatt nagyon kellemetlen óriási rezgő nyárfa, a magoncok özönével gromosító korai juhar és a helyrehozhatatlanul megcsönkített magas vörös juhar is követte.

Az udvar közepén álló, terebélyes, kék atlaszcédrust mi magunk vettük kezelésbe. A fa bár szép volt, sűrű, növekvő tömege útjában állt az udvar arányos térkiképzésének. Mély árnyéka sem volt kívánatos és természetellenesen kékesszürke tűlevelei nem illettek a kert hangulatába. Ilyen fákat csak nagy parkokba lenne szabad ültetni.

A gallyakat mi magunk vonszoltuk az erdőszélre, ahol lassan elkorhadva visszatérhetnek a természet körforgásába. A tuskók eltávolításához viszont gépi erőre volt szükség. Fölbéreltünk egy vállalkozót, tuskómaróval az öreg tölgy majd méteres törzsalapjának és vastag gyökereinek kimarása nem tartott tovább húsz percnél. Másfél óra alatt még legalább két tucat tuskót, kicsit és nagyot, régit és újat szecskázott össze a gép. Nem kell többé sehohol btladozni, vagy az ásóval a tuskókat ke-

Kézzel vagy géppel?

Vitathatatlan, hogy a gépi kerti munkálatok időt és fáradságot takarítanak meg, de van árnyoldaluk is. Különösen a vontatóra szerelt munkagépeknél nagy a veszélye annak, hogy súlyuk összennyomja a termőtalajt, így a munka végeztével újra föl kell ásni a kertet. Ha erre nem gondolunk, ne lepődjünk meg, hogy az összepréselt talajon gyengén fejlődnek vagy elpusztulnak a növények. Köztes megoldás lehet kisebb, alacsonyabb teljesítményű gépek használata. A munka ugyan tovább tart, de a masina kevesebb kárt okoz.

Az öreg kert a felújítás előtt és után

rülgetni. A tuskóvájót mindenkinek ajánlom: kölcsönözhető kisebb példányai az autó csomagtartójába is beférnek, semmilyen balta nem veszi föl velük a versenyt.

A terület rendezése nem csak a növényzet ritkítását, illetve megfiatalítását jelenti, a fölösleges építmények eltávolítása, lebontása vagy fölbépítése is ide tartozik. Mivel ezek a munkálatok nem voltak elengedhetetlenek a legelő átalakításához, későbbre halasztottuk.

Kovács Éva

Kerti TAVAK

Életünk fontos része a víz, legyen az patak, folyó, tó, tenger, vagy óceán. Érezzük minden rezdülését, egygő válunk vele. Vágyunk arra, hogy minél több időt tölthessünk a közelében. Kertépítéskor elgondolkodunk azon, hogy milyen formában legyen jelen a víz. Ismerjük meg építésének rejtjelmeit, hogy jól dönhessünk.

Szinte bárhol elhelyezhetünk tavat a kertben, bár van néhány szempont, amire figyelnünk kell. A víz különlegessége – a felületi tükröződések, fények és árnyékok látványa – miatt olyan helyet keressünk, ahol jól rálátunk kedvenc kerti pihenőhelyeinkről. A tó lehet a terasz központja, de rövid sétány is vezethet az épületből a partjához.

Ekkor úgy helyezzük el, hogy a ház ablakából is megcsillanjon a vízfelület. Lehetőleg ne kerüljön lombos fa alá, mert szennyezik a lehulló levelek, az árnyékolás miatt a hűvös és árnyékos vízben a halak, és a növények sem érzik majd jól magukat. Természetesen vannak kivételek, jól működő árnyékos tavak is léteznek.

Ha kertünk egy szegletébe, vagy akár nagyobb területre tavat szeretnénk, érdemes még a kialakítás előtt eldönteni, hogy:

- Mekkora tavat képzelünk el?
- A mértani formák vagy a természetes stílus áll hozzánk közelebb?
- Dísztavat, ezen belül biotavat, esetleg fürdőtavat szeretnénk?
- A tóhoz tartozzon forrás, kis patak, vízesés, vagy szökőkút?
- Legyenek díszhalak a tavunkban?
- Mennyi időt szeretnénk tölteni a tó rendben tartásával?
- Mekkora összeget szánunk a tó építésére?

A tópart természetes hatású, a tófoliát szárazon rakott, víz alatti támfalak védik a káros UV-sugárzástól és a mechanikai sérülésektől. A növények ültetőkösár nélkül, a természetes ültetőközegbe kerülnek. A biotavakban egyedi összetételű, öt-hat féle hal található meg az életterét, táplálékát, és amire senki sem gondol: a halakat nem kell, és nem is ajánlatos etetni

ELŐTTE

KÖZBEN

UTÁNA

A tóépítés első lépéseként kiássuk a medret, és kialakítjuk a szinteket, a padokat, a növények helyeit. A munka közben előkerülő köveket, gyökereket, kavicsokat szedjük ki, hogy ne sértsék föl a tófoliát. Szintezzük, majd tömörítsük a tófeneket, a padokat, az oldalfalakat, fokozatosan haladjunk fölfelé

ELŐTTE

KÖZBEN

UTÁNA

A tófolia alá, a meder védelmére 2-3 centiméter vastagságban terítsünk homokot. Ezután következnek a méretre vágott, összeragasztott tófolia elhelyezése és illesztése. A fóliára terítsünk geotextilt, hogy a mederbe kerülő sziklák, kövek – amik a víznövények ültetőhelyei lesznek – ne okozhassanak sérüléseket. Amint elkészültünk a sziklák elhelyezésével, kezdjük feltölteni a medret vízzel

A víznövények ültetésére a késő tavasztól nyár végéig tartó időszakot válasszuk. A mederfalban kialakított padokon különböző élőhelyeket hozhatunk létre, hiszen az eltérő vízmélység más-más növények számára kedvező. Vannak olyan tavi növények, amelyek a víz felszínén úsznak, mások gyökerei az időszakos, alacsony vízborítást kedvelik, és olyanokat is ismerünk, amelyek a meder alsóbb részein, teljes vízborítással élnek. Fontos, hogy mindig egészséges növényeket ültessünk, és figyeljük a fejlődésüket. Ha kell, vágjuk vissza, vagy ritkítsuk a töveiket. A növények ültetéséhez műanyag ültetőedények helyett jobb a sziklák és kavicsok közötti helyek, ahol a növénycsoportok gyökere szabadon fejlődhet.

A tavi növények között a legnagyobb kedvencek a tündérrózsák. Virágszíneik sokfélesége sokakat megörvendeztet nyaranként. A parti növények a szépségükön kívül árnyékot és menedéket kínálnak a tó állatvilágának, a víz tápanyagait felhasználva pedig gátolják az algák szaporodását

A tavak partját mindig úgy építjük meg, hogy a tófolia teljes takarásban legyen, alakítsunk ki természetes hatású együttest sziklakkal, kövekkel, növényekkel. Minél szélesebb a kavicsos rész, annál jobban belesimul a kertbe

A tavak egy-egy részletét a víz alól és a felszín irányából is megvilágíthatjuk. Fényforrást helyezhetünk szép szikla- vagy növénycsoport közelébe, de a vízesések és a szökőkutak fénye is különleges élményt nyújt. A hidak, a part menti ösvények kivilágítása is fontos, hogy biztonságos legyen a víz körüli esti séta

Amikor a kerti tó vagy éppen a fürdőtő méretén gondolkodunk, figyeljünk arra, hogy a vizet körbeölelő növényeknek, szikláknak, a part mentén elhelyezett díszeknek, a járó- és pihenőfelületeknek is legyen elég helye. A kerti tó élményét sokszor egészen közelről, közvetlenül a víz mellől élvezzük majd, ezért hagyjuk, hogy a part kialakításakor a fantáziánk vezessen bennünket.

Mind többet hallunk a biotavakról, aminek természetes öntisztuló képességét a benne lévő mikroorganizmusok, a növények és az egyedi mederkialakítás teremti meg. A fenntartásához nem használnak mesterséges tószűrő berendezéseket, UV-lámpát, vagy vegyszereket. A mikroorganizmusok elfogyasztják az elszaporodó algákat, így az év nagy részében tiszta marad a víz. Ám folyamatosan változó, élő közeg, így nem állandóan kristálytiszta, áttetsző. Egyes moszatfajok időszakosan felszaporodhatnak, de mindig lelátunk a tó aljára. A biotó életközössége folyamatosan alkalmazkodik a természet hatásaihoz, változásaihoz, és idővel biológiailag öntisztuló rendszerré válik.

Megyesi Éva

BUDAI KERTCENTRUM

Ahol nem csak a növények érzik jól magukat...

Nálunk mindent megtalál, ami a kertjéhez szükséges!

Kertcentrumunkban
David Austin rózsák
széles választékával várjuk Önt.

Cím: II. kerület, Budakeszi út - Szépjuhász né út sarok
Telefon: 1/392-5091, 30/396-5687, 30/944-8263
Nyitva tartás: H-Sz: 8h-18h V: 8h-16h

www.budaikertcentrum.hu

A KERT BOLDOGÍT

„A kert boldoggá teszi az embert. Vannak, és mindig voltak olyan emberek, akik úgy vélik, hogy ez a Földön elérhető legnagyobb boldogság.”
Alexander Brody

A városi lakótelepen élők közül ma már nem mindenki elégszik meg a szobanövényekkel, a balkonmuskátlival. Sokan többre, másra vágnak: kertészkedni a betonmonstrumok között, örülni a sárguló-piruló paradicsomnak, a saját petrezselyemnek és a salátának. Mert más az ízük, frisek, hiszen nem utaztak több száz, esetleg ezer kilométert. Az ültetés közben felüdülünk a szokatlan fizikai munkától, hogy mindezt a szomszédokkal, és a palántázás közben szerzett barátainkkal tesszük.

Oktat és kilincsel

Rosta Gábor, főiskolai tanár és író – válságmenedzsermentet oktat – életének legutóbbi

öt évét a kertek jegyében töltötte. A komposztkészítésnél és a kapálásnál is többet tárgyalt, kilincsel a hatóságoknál, és közben tanított. A magasházak közötti üres telkek hasznosítása, konténeres, magasított földgázások elkészítése ugyanis nem csak fizikai munkát igényel. Engedélyeket kell kiadni az önkormányzatnál, nem árt jóban lenni a rendőrséggel és a polgárőrökkel, és közben oktatni a saját parcellájukat megművelni vágyókat. Nem csupán a paradicsom vagy a paprika termesztésének fortélyaira, hanem a kerti illemtanra, a gyerekek finom fegyelmezésére, a kutyásokkal való megfelelő viszony kialakítására, a kártevő rovarok – no meg a vandálok, a terménytolvajok távol tartására is tanít.

Kevés vegyszer, sok kézimunka

Az elmúlt 20 év nagymértékű vegyszerezése, a zöldség-gyümölcs kínálat évszaktól független, uniformizáló globalizációja

és több ezer kilométeres utaztatása, tartósítása azokat is elgondolkodtatta, akik eddig januárban is nyugodtan ettek paradicsomot. Előtérbe került a saját termés nevelésének boldogságos-keserves folyamata, főként a válság idején. Az érem másik oldala a bioélelmiszerek nagy népszerűsége, de sajnos kevesek által elérhető beszerzése.

A közösségi kertekben nem biotermesztés folyik, mondja Rosta Gábor, viszont törekednek arra, hogy ne használjanak főlegesen vegyszereket, ódon, de célszerű módszerekkel próbálják távol tartani a kártevőket.

Együtt ültetnek és szüretelnek

Az első hazai közösségi kert Kispesten létesült, nem utolsósorban azért, mert a helyi önkormányzat együttműködött a létesítésben. Mindez egyébként csak jóindulat

Előzmények

Amerikában már az 1900-as évek elején, a felhőkarcoló-aszfaltjárdás városoképg megszületésükor rájöttek, hogy hiányoznak a kertek. A II. világháború blokáddal sújtott Angliája nemcsak a jegyrendszerre kényszerült rá, hanem arra is, hogy mindenki megtermesse a saját ellátásához szükséges alapanyagok egy részét. E kertek sajátos változata jött létre évtizedekkel ezelőtt Svédországban. A vallásból fakadó puritánságuk és egyenlőségszéményük abban is megnyilvánul, hogy a kis hétvégiház-telepen – például Skarpnäcken – mindegyik kert és ház egyforma nagyságú: a milliomos és a munkanélküli azonos méretű területen gazdálkodik, és ugyanolyan házban pihen hétvégén. A területet pedig csak bérlik az önkormányzattól.

kérdése, elvégre az üres, használaton kívüli földterületek – amik parkként, kutyafuttatóként, netán játszótérként sem töltötték be a szerepüket – új értelmet nyerhetnek. Azok pedig, akiknek már a szülei is nagyvárosban nőttek fel, újra megtanultak bánni a növényekkel, miközben barátságok és közösségek születtek. Az évben számos ok, alkalom adódik a találkozásra, tervezésre; együtt szüretelnek a termést, tapasztalatot cserélnek a palántákról, a vető-

Ha minden jól megy, az Első Kis-Pesti Kertet, az Aranykaticát, a Békásit és a többi közösségi kertet az idén még jó néhány követi, hallottuk a friss híreket Rosta Gábortól. Év végére talán már 10-15 kertben, konténeres parcellákban virítanak a fűszernövények és más zöldségek, piroslik az eper, pöffeszkeedik a tök. Az itt gazdálkodók pedig új, emberibb életformával gazdagodnak.

Elek Lenke

KÉPEK FORRÁSA: WWW.KOZOSSEGIKERTEK.HU

Ültessünk kerítést!

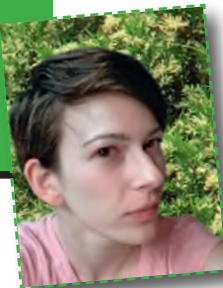
- azonnali
- örökzöld
- biztonságos megoldás

www.mobilane.hu

BELEVÁGTAM

A KEZDŐ KERTÉSZ

Soha semmi közöm nem volt a földtúráshoz, de úgy döntöttem, hogy ezentúl lesz. Ha elbátortalanodom, igyekszem majd nem lebetonozni az egész kertet.

Panelben nőttem fel, a friss levegőt bármikor lecseréltem egy jó könyvre a heverőre kucorodva. Jártam erdei iskolába, csíráztattam babot, az osztállyal szüreteltünk, és megbizonyosodtam, hogy ez cseppet sem kényelmes. Elvégre a bolti zöldség sokkal olcsóbb, gondoltam.

Úgy alakult, hogy lett egy kertem a teraszajtó végében. A lelkesen – de hozzáértés nélkül – nevelt fák és bokrok között is marad benne hely bőven. A biojavakat szerettem, igyekszem egészséges ennivalókkal ellátni a családom, de sajnos nincs biobolt a közelben. Így megembereltem magam: a tél végén a fák között kijelölt területen ta-

láltam magam egy kiskosárnyi maggal, nagy talicskányi földdel.

Elgereblyéztem a lekerített kertecskét, de a kedvező észak-déli tájolásra nem figyeltem. A palántaneveléskor gondolnom kellett volna a kártevők elleni védekezésre, hogy a tökéletes holdfázis segítségével a sarkantyúkamagokat is kinöveszesse az éltető természet? Lehet, hogy korábban kellett volna fölkelni, és az őszi ásás után a talaj takarásával a kártevőket kicsalogatva rengeteg munkát megspórolhattam volna? Mivel takarjam a talajt? És azt honnan szerezzem be?

A 3x4 méteres felásott, csirkehálóval körbekerített területet lécekkal támogattam meg, aminek a kutyák külön örülnek, mert annak átmészása közben urasat pisílni lehetnek.

A Növényi Diverzitás Központból igényeltem vetőmagokat, különös gonddal arra, hogy az egyes tájfajták közül azokat válasszam, amelyek a lehető legközelebről származtak.

Ezenkívül vettem máshonnan származó, nem csávázott turbolyát, levendulát, ültettem árudában vásárolt áfonyabokrot, rebarbarát, és a szomszédától kapott szamócsát. A saláták, gumósok, fűszerek, hüvelyesek

A kertészek 14 évvel tovább élnek nem kertészkedő társaiknál, állítja többek közt a National Geographic csapata. Az anyatermészet közelsége elmulasztja szociális főbiáinkat, a depressziót, nyugtatva frissít, vagyis mindenre jó.

már a földben, és hamarosan a paprikák, paradicsomok palántái is kint lesznek.

A palántázáshoz az egyik hipermarketben vettem 24 lyukú tálcákat. Olyan rögzös volt a virágföld, amibe ültettem, és amivel betakartam a ma-

gokat, hogy a salátapalánták a kiültetés idejére sem növesztettek maguk köré földlabdát, hanem kicsusszantak a nedves sárlabdák közül. Szítálni kellett volna talán a földet, vagy jobban megtömködni?

Tavaly óta komposztálok két ECO King 400-zal. Egyelőre háztartási szerves hulladék kerül az egyikbe, a másikat csak nézegetem. A leírást elolvastam, de azóta már kiviláglott, hogy a trópusi, azaz vegyszeresen kezelt gyümölcsök héját nem szabad beleszórni, és érdemes lett volna aprítani a nagyobb darabokat. Ha muslicák és legyek dongják körül, erjednek a gyümölcsök, akkor dobok rá egy réteg földet. De mikor van kész a komposzt? Mi van akkor, ha elkészült, de éppen nincs hova tenni?

Csizmadia Orsolya

TÁJFAJTÁKKAL KEZDTEM

Kocsolai paprika (*Capsicum annuum*) • **Ceglédi csicsóka** (*Helianthus tuberosus*) • **Ásványrárói pasztinák** (*Pastinaca sativa*) • **Szombathelyi petrezse-lyem** (*Petroselinum crispum*) • **Új-zélandi spenót** (*Tetragonia tetragonides*) • **Tápiói 96 batáta** (*Ipomoea batatas*) • **Jándi "szendvics" paradicsom** (*Lycopersicon esculentum*) • **Chernyi fekete csicseriborsó** (*Cicer arietinum*) • **Muhilóbab** (*Vicia faba*) • **Banai saláta** (*Lactuca sativa*)

Százszorszép KERT

Közeledik a nyár, új színekkel gazdagodik a kert. Az egynyári növények első virágzási hullámát élvezhetjük most. Alig várjuk, hogy a külföldi nemesítőműhelyek nálunk is kapható virágújdoncságaiból összeültetett, vibrálóan élénk színű, vagy lágyabb árnyalatú kompozícióiban gyönyörködhessünk.

CSÚCSFORMÁBAN

A növények nincsenek egész nyáron csúcsformában, segítségre szorulnak a mind szélsőségesebb – hol jégesővel tarkított özvívrszerű esőzéstől, hol a hosszan tartó, perzselő szárazságtól szenvedő – nyarainkon.

VEZETŐ SZEREPBEN

Az egynyári növények vezető szerepe a nyári kertben vitathatatlan, ám nem árt, a mind gazdagabb választékú és szélesebb virágzási idejű évelő növényekre is figyel-nünk. Az egynyári és évelő növények jól társíthatók egymással, és ha ügyesen, tudatosan sikerül összeválogatnunk a kertünkbe való fajtákat, akkor kora tavasztól késő őszig tartó virágzásnak örülhetünk. Sokan nem mernek egy-két féle növény-nél többet vásárolni, ám a bátraknak és a kíváncsiaknak mindenképpen érdemes próbálkozni. A kertet tekinthetjük a saját alkotóműhelyünknek, olyan kreatív hely-nek, ahol az „alkotásainkról” gyors vissza-jelzést kapunk.

SZÍNFOLTOK

A kert legváltozatosabb helyein alakíthatunk ki színfoltokat. Nemcsak ágyásokba ültethetünk, csaknem minden növényt edényben is nevelhetünk. Divatosak a

horganyzott bádorgézsákba, vödörökbe rendezett, virágos összeállítások a vidéki kert hangulatát idéző régies faasztallal és nádfonatú karosszékkel.

A kertnek az illatos növények adnak további karaktert, a rózsák, a loncok, a liliomok,

a violák, a szegfűk és a levendulák pompás illatukkal gazdagítják és teszik még kellemesebbé a szabadban töltött órákat, esti beszélgetéseket. Az ilyen növényeknek feltétlen helyük van az ablak alatt, vagy a terasz, a pihenőhely közelében.

FOLYTONOS VIRÁGZÁS

Némi „csalással” folytonossá tehetjük a virágzást. Az elnyílt virágok leszedésével meggátoljuk, hogy a növény magot érleljen, és arra kényszerítjük, hogy újabb és újabb virágrügyek képzésére használja az energiáit. Az elhervadt virágok eltávolítása nem kötelező, de érdemes beiktatni, mindenképp jó elfoglaltság azoknak, akik szívesen bíbelődnek a növényeikkel. A legjobb „részokni” a rendszerességre; ha az első virágözön után hetenként lecsipegetjük az elnyílt virágokat, akkor a növényt őszi, akár öt hónapon át virágzásban tarthatjuk. Az sem baj, ha a szépen beállt állományról leszedünk egy-két szál virágot a vázába. A hársfa virágait teának gyűjtjük össze.

MÁS GONDOZÁS

Az ágyásokba ültetett és az edényes növények kissé eltérő gondozást igényelnek. Az edényes növénytartás egyik legfontosabb eleme a laza, levegős szerkezetű

ültetőföld, víztartó agyaggal és fokozatosan feltáródó tápanyagokkal. Az egészséges növény földlabdája fehér gyökerekkel átszőtt, gyorsan fejlődik új környezetében.

TÁMOGATÁSRA SZORULNAK

A frissen ültetett növények „támogatásra” szorulnak, rendszeres öntözéssel gyorsabban megkapaszkodnak, megerősödnek. A csepegtető öntözéssel ellátott virágágyakat is ellenőrizni kell, ahol úgy tűnik, hogy nem elegendő a vízmennyiség, kézi öntözéssel pótoljuk. Minél kisebb az edény, annál hamarabb kiszárad, különösen nagy melegben, szeles időben, előfordul, hogy a függőkösaras növényeket reggel és este is locsolni kell. A kánikulában rendszeresen öntözött növények túlélését tápoldatozással segíthetjük, ehhez nitrogént és káliumot közel azonos arányban tartalmazó tápanyagot választunk.

CSAK A FEJÉT

Az elhervadt hagymás virágoknak (tulipán, nárcisz, liliom) csak a fejét törjük le, hogy a virágszárakból visszahúzódnak a tápanyagok a hagymákba. Az apróbb vagy rövid szárú virágokat a fejük alatt csípjük le (petúnia, verbéna, fuksziák), míg a nagyobb virágzatokat (muskáti) a szárukkal együtt törjük ki. A nagy virágú vagy csomóban nyíló rózsafajok elhervadás után egyenként is eltávolíthatók.

Összeállította: Merényi Alexandra

ÉRTÜNK A NÖVÉNYEK NYELVÉN

Táplálja növényeit univerzális Wuxal műtrágyával!
www.szepezold.hu

A Wuxal® Superrel nem tévedhet! A profik által is elismert, prémium lombtrágyával a kert minden növényét gyorsan, látványosan szebbé és jobban tápláltta varázsolhatja.

Kwizda

Táplálunk és védünk

Agro

Hold- naptár

2014. május – 2014. július

	Telihold		Fogyó hold		Újhold		Növő Hold
	Kos		Bika		Ikrek		Rák
	Oroszlán		Szűz		Mérleg		Skorpió
	Nyilas		Bak		Vízöntő		Halak

Levélnap – olyan zöldségeket érdemes vetni, ültetni, szedni, aminek a levelét fogyasztjuk (pl. sóska, fejes saláta, káposzta)

Termésnap – olyan növényeket érdemes vetni, ültetni, szedni, aminek a „termése” fogyasztható (pl. magok, gyümölcsök, vagy akár a paradicsom, paprika, hüvelyesek stb.)

Virágnap – dísznövényeket és olyan növényeket lehet vetni, ültetni, szedni, aminek a virága fogyasztható (pl. brokkoli)

Gyökérnap – olyan növényeket érdemes vetni, ültetni, szedni, ahol a gyökér maga a termés (pl. zeller, burgonya, hagymafélék, répa), továbbá palántázás, dugványozás napjai, a gyökérképződés fokozottan jó

E napokon a föld alatt élő kártevők ellen érdemes védekezni

E napokon a föld felett élő kártevők ellen érdemes védekezni

Ezek a napok kedveznek a metszéshez

Kert előkészítése, ásás, talajlazítás

Gyógynövények vetése, ültetése, ezek főszedése. A növények gyógyhatása fokozott

Vermelni, raktráznai e napon javasolt; valamint a már elvermelt gyümölcs, zöldség átrakására, átválogatására kedvező az idő

Ezek a napokon lehetőleg ne vermiünk, ne raktrázzunk, vagy rakjuk át a raktrázott terményeinket. Rothadásveszély

Csigairtas! Ezek a csigák elszaporodása elleni védekezés napjai

Nemesítés, oltás, szemzés napjai

Gombatermesztő közegek kezelésére, oltására, gombatermesztésre kedvező idő

Növényeinket ezeken a napokon ültessük át – a gyökérképződés hatékonyabb

E napokon semmiképp ne végezzünk átültetést, mert kedvezőtlen hatások mutatkoznak a gyökérképződésre. Viszont ilyenkor érdemes gyomlálni

Ezek a szüret, gyümölcszedés napjai – ilyenkor a léiztartalom fokozottabb

Befőzés napjai – akár meilőzhető is a tartósítószer

Aszalásra szánt gyümölcsök szedésének napjai

E napokon érdemes locsolni a növényeinket, ugyanis a talaj vízmegtartó és a növény vízfőlvető képessége hatékonyabb

Ilyenkor javasolt a különféle tápanyagokat a földbe juttatni – trágyázás, tápoldatozás, komposzt szórása

Kerti tavak karbantartása. Fordítsunk figyelmet a rothadt növények eltávolítására, és ilyenkor javasolt az új növények telepítése, valamint a nagy vízigényű növények ápolása

Gyepesítésre, fűmagvetésre, hiányzó gyeprészt pótlására ezek a napok javasoltak

Fűnyírás napjai

MAJUS	Júlia, Rita Dezsó, Renáta					
22. Csütörtök	Eszter, Eliza Orbán					
23. Péntek	Evelin, Fülöp Heila					
24. Szombat	Emil, Csanád Magdolna, Kund					
25. Vasárnap	Janka, Zsanett					
26. Hétfő	Petronella, Angéla					
27. Kedd	Tünde, Kund					
28. Szerda	Kármén, Anita					
29. Csütörtök	Cecília, Klótild					
30. Péntek	Bulcsú					
31. Szombat	Valéria, Ferdinánd					
JÚNIUS	Cintia, Norbert, Norman					
1. Vasárnap	Róbert, Roberta Pütkösd, Medárd					
2. Hétfő	Margit, Gréta					
3. Kedd	Barabás, Barna, Barabás					
4. Szerda	Villó					
5. Csütörtök	Antal, Anett					
6. Péntek	Vazul, Valér					
7. Szombat	Jolán, Violetta, Vid					
8. Vasárnap	Jusztin, Tina					
9. Hétfő	Laura, Aida					
10. Kedd	Csongor, Joakim Rudolf, Kiara					
11. Szerda	Rafael, Dina, Polett Alajos, Leila					
12. Csütörtök	Paulina					
13. Péntek	Édua, Zoltán Iván, Héra					
14. Szombat	Vilmos, Maxim János, Pál					
15. Vasárnap	László					
16. Hétfő	Levente, Irén, Lora Pál, Péter					
17. Kedd	Pál					
18. Szerda	Annamária, Tihamér					
19. Csütörtök	Ottó, Marcián Soma, Kornél					
20. Péntek	Ulrik, Berta, Babett					
21. Szombat	Emese, Sarolta Csaba					
22. Vasárnap	Apollónia, Donát Edgár, Liza					
23. Hétfő	Lukrécia, Vera Amália, Alma					
24. Kedd	Nóra, Lili Izabella, Dalma					
25. Szerda	Jenő Órs, Stella					
26. Csütörtök	Henrik, Roland Valter, Kármén					
27. Péntek	Endre, Elek Frigyes, Kamill					
28. Szombat	Emília, Esztella Illés					
29. Vasárnap	Dániel, Daniella					
30. Hétfő	Magdolna, Marica Lenke, Borisz					
31. Kedd	Kinga, Kincső Kristóf, Jakab					
32. Szerda	Anna, Anikó, Anita Olga, Liliána					
33. Csütörtök	Szabolcs, Alina					
34. Péntek						
35. Szombat						
36. Vasárnap						
37. Hétfő						

BŐSÉGGKOSÁR

A nyárelő ontja a gyümölcsöket; a piros szín az uralkodó: érik a szamóca, a ribiszke, a cseresznye és a meggy. A zöldségeskertben már szedjük a borsót, a zsenge cukkinit. Megszaporodnak a teendők, hiszen a meleg nemcsak a hasznónövényeknek, hanem a gyomoknak is kedvez, egész nyáron folyamatosan küzdünk ellenük. Sajnos a rovarkártevőkkel is meggyűlik a bajunk; a levéltetvek ellen is állandó készültségben kell lennünk. Permetezéskor kíméljük a méheket, amik a virágzó gyomokon is előfordulnak, így még egy indokunk van arra, hogy a kertek szélein, a kerítések mentén se hagyjuk megnőni a gyomokat!

JÉGVERÉS UTÁN

Szélsőséges időjárásunkban nyár elején-dereán gyakoriak a jégveréssel járó zivatarok. Az égi katasztrófa ilyenkor a lehető legrosszabbkor éri a gyümölcsösöket, zöldségeskerteket, hiszen érenek, növekednek a gyümölcsök, új vesszőket hajtának a fák, a zöldségeskertekben pedig a frissen palántázott paradicsom, paprika, uborka van veszélyben. Gyors és célzott beavatkozással megóvhatjuk a termés egy részét (bár minőségük nem lesz éppenséggén piros), és javíthatjuk a növények kondícióját a későbbi egészséges termés kinevelése érdekében.

A károk fölmérése után az első teendőnk a jégverés okozta stresszhatás csökkentése. Erre kiválóan alkalmas a zöldségféléken, gyümölcsben, szőlőben és a díznövényeken egyaránt hatékony *Amalgerol Prémium* növénykondicionáló készítmény

(10 liter vízhez 0,5 deciliter). Ezt követően 2-3 nap múlva rezes szerrel (*Cuproxat, Champion, Rézoxiklorid stb.*) permetezzünk, amivel megakadályozhatjuk, hogy a

fás részekben, a sebzéseken keresztül a növény szöveteibe juthassanak a kórokozók, és a teljes növény egészségét veszélyeztessék. A réz növénykondicionáló hatása is, segíti a sebzések gyógyulását. Az ilyenkor károsító kórokozók (szürkepenész, peronoszpóra, paradicsom- és burgonyavész stb.) megfékezése érdekében felszívódó gombaölő szert (*pl. Amistar*) is keverjük a rézhez. A zöldségeskertben is használhatjuk a szerkombinációt, de tartasuk be az 5-10 napos ételmezés-egészségügyi várakozási időt, azaz a kezelés után csak körülbelül egy-két héttel szedjük és együk a termést.

A fás szárú növényekről csak a letört vesszőket és gallyakat távolítsuk el, a zöldségfélék lombját ne bántsuk. A sérült gyümölcsöket, terméseket is a növényen hagyhatjuk, mert azok még nőhetnek, és be is érhetnek, legfőképpen csak feldolgozási célra (pl. pálinka, püré) lesznek jók.

A NYÁR GYÖNGYEI

A nyárelő sokak által kedvelt bogys gyümölcse a ribiszke, amiből a fekete és a piros mellett fehér színű változatokat is találunk. Az édes-savanyú-fanyar íz nagyon üdítő a nyári melegben, akár frissen vagy feldolgozva, dzsem, szörp vagy szósz formájában fogyasztjuk.

A ribiszke nem kedveli a nagy meleget, ezért a kert árnyékosabb, párasabb zugába ültessük. A pangó vizet sem szereti, csak mérsékelt, virágzás idején, zsendüléskor (a bogys pirosodásakor) és nagy melegben öntözzük. Eltérő termésképzésük miatt a fekete és a piros ribizskét másként kell metszeni. A fekete ribiszke az egyéves vesszőkön

terem, ezért ősszel vagy kora tavaszszal a letermett, többéves ágakat és a gyenge vesszőket tőlünk vágjuk ki a bokorból.

A piros ribiszke egy-egy ága akár 4-5 évig is termőképes. Ritkítani kell, illetve a termőrügyek fölött 1-2 rüggyel visszavágni a termőágakat, hogy minél szellősebb, benapozottabb bokrot kapjunk.

A piros ribiszke öntermékeny, így egy bokor is elég a kertben ahhoz, hogy bőséges termést szedjünk róla. A fekete ribiszke ezzel szemben idegen megporzást igényel, így legalább 2-3 tövet ültessünk, ha a szomszéd kertjében nincs belőle. Viszonylag jól termékenyül, így önmagában is bőven terem a hazai nemesítésű *Fertődi 1*, a *Brödörp* és a *Titania*. Piros ribizskéből legismertebb fajták a *Fertődi hosszúfűrtű* és a *Jonkheer van Tets*. A különlegességek kedvelőinek ajánljuk a fehér gyümölcsű *Blanka* fajtát.

KÉNYES-KEDVES ROZMARING

A rozmaring (*Rosmarinus officinalis*) az egyik legrégebb óta használt gyógy- és fűszer-növény. A Földközi-tenger mellékéről származik, a neve is ebből ered: „ros marinus = a tenger harmata”. Csak mínusz 10 °C-ig télálló, nálunk legtöbbször részlegesen vagy egészen elfagy, így csak védett helyen, vagy edényben tartható. A tűszerű, bőrnemű levelű, lilás, ajakos virágokat bontó, örökzöld cserjének már az illata is frissítő, élénkítő hatású. Szárazságtűrő, meleg- és fénykedvelő, télen hűvös, világos helyen teletessük. Nagyon sokoldalú növény, sokféle betegségre ajánlják, külsőleg izomfájdalmak, gyulladások enyhítésére, keringésjavítónak, belsőleg emésztési zavarokra, megfázásra, idegességre, fejfájásra kiváló. Illóolaja párologtatva fertőtlenítő hatású, összehangolja az idegrendszer működését. Friss, leveles hajtása felaprítva elsősorban bárány- és vadételekhez ajánlott, de a sültcsirkének is remek ízt ad, halakhoz, tojásos, burgonyás, gombás, paradicsomos ételekhez, salátákhoz is jól illik, intenzív illata miatt kevés kell belőle. Jól szárítható, ecetben vagy olajban is tartósítható.

KEREK A KÁPOSZTA

A felszabadult korai zöldborsóágyásba a retek, az újhagyma, illetve a korai salátafélék után május végétől július elejéig ültethetjük a tárolásra, savanyításra szánt káposztaféléket, illetve a kelkáposztát, a karalábét és a kései karfiolt. Hidegkedvelő zöldségfélék, a nyári kánikulában rendszeresen öntöznünk, párástánunk kell.

Amíg a korai fajták inkább a lazább, könnyebben átmelegedő talajt kedvelik, a késői káposztafélék bőségesebben teremnek a hűvösebb, kötöttebb talajokon.

Fejes káposztából a *Polar*, a *Szentesi lapos* vethető tárolásra, őszi ültetésre, karalábéból a *Gigant*, kelkáposztából a *Vertus*, karfiolból pedig a *Suprimax* fajtát javasoljuk. Helyre vetéssel és szabadföldi palántaneveléssel is termesztethetjük őket, az utóbbinál kevesebb vetőmagra van szükségünk, és a kelés is biztonságosabb. A káposztafélék igen tápanyag- és vízigényes növények, a sikeres nyári termesztéshez rendszeres öntözésre, fejtrágyázásra van szükség. Az öntözés egyben a hűtést, párást is szolgálja, ezért a legjobb, ha az esti, illetve a déli, kora délutáni meleg órák kivételével esztétető szórófejjel, felülről öntözzük az állományt. A tápanyag-utánpótláshoz bármilyen alacsony foszfortartalmú szilárd műtrágyát használhatunk. A közkezdelt Volldünger NPK-tartalma 14-7-21, továbbá magnéziumot és mikroelemeket is tartalmaz. Ültetéskor alaptrágyaként 1-3 kilogramm/négyzetméter, fejtrágyaként 8-10 naponként 1-1,5 kilogramm / 100 négyzetméter adagban dolgozzuk sekélyen a talajba, és öntözzük be. Ha öntözővízzel szeretnénk kijuttatni, akkor 10 liter vízben 1 dekagrammot (egy csapott evőkanálnyit) oldjunk föl.

CSIPETNYI PROVENCE

A dél-franciaországi Provence az északolasz Toszkánához hasonlóan perzselő napfényben nőtt, ízletes fűszernövényeiről, és azok felhasználásával készült ínycsiklandó ételeiről híres. A provence-i fűszerkeverék a legelterjedtebb és a legáltalánosabban használt ételízesítő Franciaországban, amit házilag magunk is egyszerűen elkészíthetünk a kertünkben termelt fűszernövényekből. Hozzávalók és arányok: 3-3 evőkanál szárított majoránna, kakukkfű és borsikafű (csombor), 1-1 kávéskanál rozmaring és bazsalikom, fél-fél kávéskanál szárított zsályalevél és édesköménymag. Az összetevőket alaposan keverjük össze, és azonnal használhatjuk.

A fűszerkeverék jól záródó (csatos) befőttesüvegben tárolva legfőképpen négy hónapig őrzi meg az aromáját. Halakhoz, szárnyasokhoz és más húshoz, valamint zöldségételekhez egyaránt felhasználhatjuk.

Összeállította: Pap Edina

SECO fűnyírótraktorok

Minden kertben rendet vágunk!

Forgalmazza: **INTER-MIX KFT** 1172 Budapest, Rétfarkas u. 6. Tel: (1)4021010, E-mail: intermix@intermix.hu www.intermix.hu

CSODARÉT

Csodarétnek nevezik az Ásotthalom közelében, Szegedtől 25-30 kilométerre fekvő, 95 hektáros természetvédelmi területet. 1992-ben nyilvánították országos jelentőségű természetvédelmi területté.

Az ásotthalmi láprét a Duna-Tisza köze déli részének botanikailag legértékesebb, védett természeti területe; élővilága sokszínű és sok szempontból egyedülálló. A Csodarét sztyepprétségei erdőssztyepp eredetűek. Ez az élőhelytípus valaha önállóan és a mozaikos erdőssztyeppeken is előfordult, a talaj jó termőképességének köszönhetően azonban beerdősítették, vagy mezőgazdasági művelésbe fogták.

Az egyhajúvirág, amit tavaszkericsnek is neveznek, viszonylag nagy tömegben már február végén nyílik. Április tájékán tömegesen virágzik az epergyöngyike és a szarvaskocsord.

A sztyepprétség és a kiszáradó láprétek átmeneti területén találjuk a rét másik ritkaságát, a mocsári kardvirágot. Ugyanitt bukkanhatunk rá a vitézvirágra, a szibériai és a fátyolos nőszirmra. A terület legmélyebb pontja felé közeledve a kékperjés láprétek zónájába jutunk, ahol nyár derekától a buglyos szegfű, a fehér májvirág és a kornistárnics virít. A Csodaréten a vitézkosbor, a pókbangó, a magyar szegfű, a homoki árvalányhaj és számos más növényfaj is megfigyelhető.

A fokozottan védett területre csak írásos engedéllyel, vagy szakvezetővel léphetünk be.

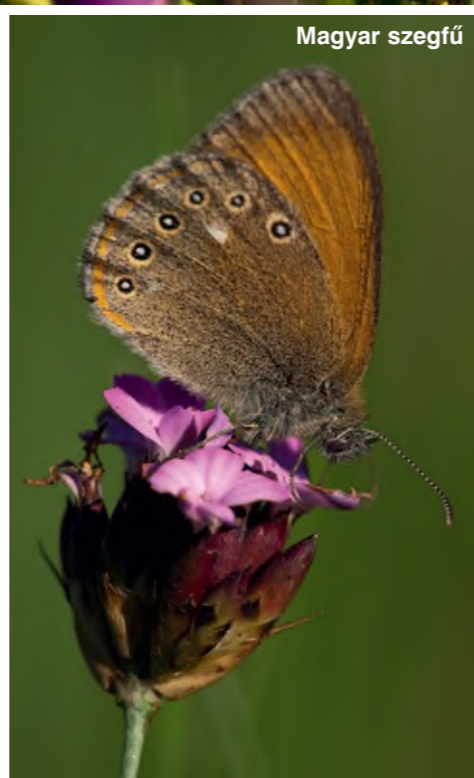
Molnár Péter

A SZERZŐ FELVÉTELEI

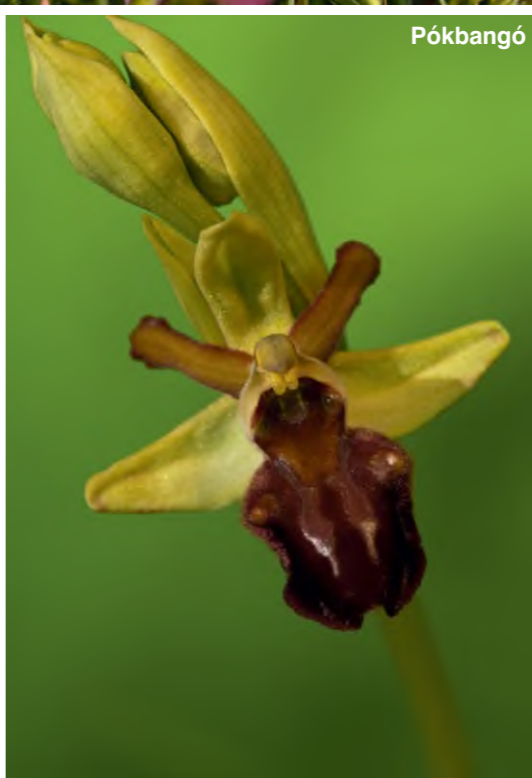
Vitézkosbor

Magyar szegfű

Szibériai nőszirm

Pókbangó

A mocsári kardvirág

A mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*) a nőszirmfélék családjába tartozó kardvirágnemzetség egyik Magyarországon 1982 óta fokozottan védett, őshonos faja. Leginkább Dél-Európára jellemző, a Balkánon is megtalálható, keleten Ukrajnáig terjed. Jellemző élőhelyei a láp- és üde sztyepprétek. Magyarországon kevesebb mint tíz lelőhelye ismert, ezek a síkvidéktől a dombvidékig terjednek, 10-300 méter tengerszint fölötti magasságig.

A mocsári kardvirág 30-50-(90) centiméter magas évelő, hagymagumós növény. A hazánkban szintén előforduló réti kardvirágnál (*G. imbricatus*) kisebb termetű, kevesebb virágú és korábban (június-júliusban) nyíló, levelei szálasak, hosszan hegyesedő csúcsban végződnek. Virágai bíborpirosak, tölcséresek, 3-4 centiméteresek, a szár csúcsán laza, egy oldalra néző füzért alkotnak, alsó állású lepellevelei hosszanti fehér sávval tarkítottak.

Mocsári kardvirág

Az ezerarcú LEVENDULA

Végre egy olyan dísznövény,
ami igazán
Magyarországra való:
tág tűrőképességű,
sokféle helyre ültethető,
nem gyomosít, nem szereti
a túl sok vizet, de a napot,
a meleget és a szárazságot
annál inkább.
Mindenki ismeri,
de vajon tényleg
mindent tudunk róla?
Néhány kevésbé ismert
tudnivalóról szólunk,
és néhány tévhitet is
elozlatunk.
Bemutatjuk a különböző
fajokat és azok
legfontosabb fajtáit,
a köztük lévő eltéréseket,
valamint a felhasználási
lehetőségeket.

A levendula régóta népszerű dísz- és haszonnövény. Sokoldalú alkalmazhatósága miatt mind népszerűbb. Ezüstös, szürkés örökzöld lombja és liláskék virágzata igen nagy díszítőértékű.

Felhasználható szoliterként (önmagában), tömegben vagy alacsony sövénynek, de fűszerkertekben, falusi kertekben, dézsákban is jól mutat. Igénytelensége miatt akár alacsony fenntartású helyekre, sírokra vagy közterületre is ültethető. Mértani és természetesen elrendezésű kertekben is használhatjuk.

A *Lavandula* nemzetség az ajakosok családjába tartozik. A nemzetség elnevezése a latin *lavare* szóból ered, melynek jelentése: mosni. A levendulák olaját már régen is használták fürdő- és mosóvizek illatosításához. A nemzetségbe több mint 30 faj tartozik, és számos fajtájuk ismert, ebből mi most három télálló és két enyhén télálló fajt mutatunk be.

Az angol
levendula
virága

A SZERZŐK FELVÉTELEI

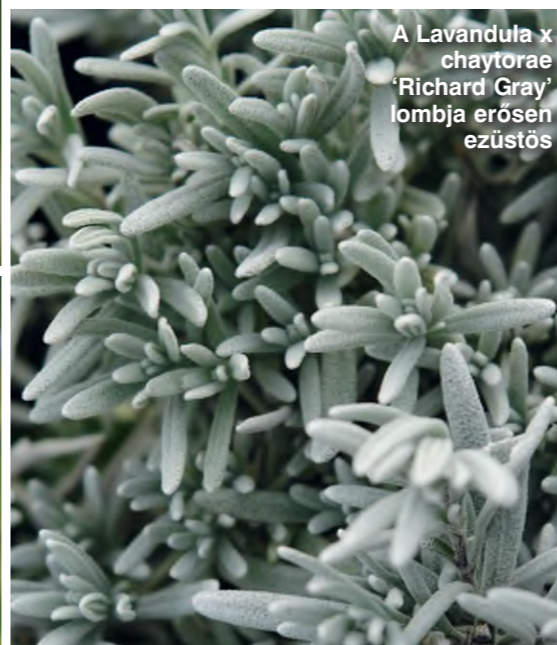
Lavandula angustifolia
'Aromatico Silver'

A 'Hidcote'
virágfüzerei rövidek
(*Lavandula angustifolia* 'Hidcote')

Spanyol
levendula
(*L. dentata*)

A *Lavandula x chaytorae*
'Richard Gray'
lombja erősen
ezüstös

Francia levendula
(*L. stoechas*)

Angol levendula

Az első és legismertebb faj a *Lavandula angustifolia*, azaz az angol levendula (további nevein keskenylevelű levendula, közönséges levendula, orvosi levendula). Régóta ismert, hazánkban is termesztett levendulafaj, a közelmúltban keresetté vált „tihanyi levendula” is ezzel a fajjal azonos. A tihanyi ültetvények – az éghajlati és talajadottságoknak köszönhetően – kiemelkedő illóolaj-minőségre tettek szert. A belőle készülő kézművestermékek elterjedésével alakult ki a köznyelvben a megkülönböztető *tihanyi levendula* elnevezés – az ültetvények növényei azonban nem alkotnak önálló fajtát. Hazánkban általában az alapfaj Franciaországban honos *subsp. angustifolia* alfaját termesztik.

Az angol levendula lombzata a fajtától, a vízmennyiségtől, a napfényellátottságtól és a tápanyagtól függően a szürkészöldtől az ezüstösig változhat. Virágai eredendően kékeslilák, de fajtái között a fehértől a rózsaszínen át a világos és sötét liláskékig mindenféle árnyalat megtalálható. Virágai rövid száron, füzérvirágzatban, május végén, júniusban fejlődnek. A növény méretétől függően változó, virágtalan állapotban 25–60 centiméter közötti. A lombzat megdörzsölve kellemesen fűszeres-édeskes aromájú. Illóolaja kitűnő minőségű, de nem ad nagy mennyiséget. Virágzás után (július-augusztusban) harmadára vagy felére metsszük vissza, így zömöken, frissen tartható, és másodvirágzásra is serkenthető.

A *L. angustifolia*-nak több száz fajtája ismert szerte a világon, virágszín, méret, lombszín, ellenálló képesség, az illóolaj mennyisége és minősége szerint, valamint termesztéstechnológiai szempontok alapján. Fajtái közül mi most csak néhány különleges fajtát említünk.

A legismertebb, legkeresettebb fajta a 'Hidcote'. Sokszor keveredést okoz, hogy magról és dugványról szaporított változata is létezik, és jelentős eltérés lehet az állományok minőségében, betegség-ellenálló képességében, illetve egyöntetűségében. A magvetéssel szaporított változat a dugványról szaporítottal ellentétben kevésbé ellenálló, nem ad méretben és lombszínben egyöntetű állományt. A dugványról szaporított változat szebb szürkés lombzatú, ellenálló és egyöntetű növekedésű. A 'Munstead' fajtából is kapható magról és dugványról szaporított változat. Az újabb nemesítésű, magról vetett fajták a régebbiekhöz ('Hidcote', 'Munstead') képest rendszerint már az első évben virágoznak. A felgyorsult fejlődés azonban

Lavandula angustifolia
'Miss Katherine'

A legígéretesebb, dugványról szaporított angol levendulafajták

Aromatico fajtacsoport: zömök növekedésű fajták csoportja sötét liláskék ('Aromatico Blue') és fehér ('Aromatico Silver') virággattal

'Blue Ice', Blue Cushion': szép halványkék virágú, közepes méretű szelekció

'Elizabeth': nagyon szép, hosszúkas, tömört virágzatú fajta, kitűnően használható szárazvirágnak és vágott virágnak

'Folgate': nagyon szép zafírkék virágú, középmagas fajta

'Imperial Gem': a 'Hidcote'-hoz hasonló, de annál nagyobb és szebb alakú, a virágai szélesebbek és a lombja is szürkésebb. 60-70 centiméter magasra nő, erősen aromás illatú. Az Angol Királyi Kertészeti Társaság többéves tesztjén kiemelkedően szerepelt, a legszebb sötét virágú levendulafajta lett.

'Maillette': a legjobb minőségű illóolajat adó fajta, sötét liláskék virágokkal.

'Peter Pan': alacsony, szép, zömök növekedésű klón, sötét virágokkal

'Thunbelina Leigh' és 'Blue Cushion': alacsony növekedésű fajták

hátrány abból a szempontból, hogy növekedésük sokkal gyengébb, fellazultabb, gyenge betegség-ellenállásuk és csökkent télállóságuk is ennek tudható be. Erre jó példa a piacon elsőként megjelent, már az első évben virágzó levendulafajta, a 'Lady', amelyről rövid sikere után kiderült, hogy valójában nem jól vizsgázott. Tehát inkább a dugványról szaporított fajtákat ajánljuk telepítésre, azokból is igen bő választék.

Hibrid levendula

Hibrid levendula (*Lavandula x intermedia*) a *L. angustifolia* és a *L. latifolia* keresztezéséből származó faj. További magyar nevei: provanszi levendula, lavandin. A *L. angustifolia*-hoz képest magasabb termetű, levelei hosszabbak, szélesebbek, lombja ezüstösebb, mutatósabb. Virágzata sokkal hosszabb és lazább fölépítésű, virágzati szárai nagyon hosszúak és a bokron is lazábban helyezkednek el. A növény mérete virágzó állapotban jóval nagyobb, mint a *L. angus-*

Lavandula x chaytorae
'Sawyers'

Fehérek, rózsaszínűek

A fehér virágú angollevendula-fajták közül említést érdemel a nagylevelű 'Arctic Snow' és az alacsony termetű 'Nana Alba'.

A rózsaszín virágúak közül a 'Miss Katherine' a legszebb, viszonylag nagy virágai élénk rózsaszínűek. Legismertebb a sokkal halványabb rózsaszín 'Rosea', amelynek azonban több nem túl szerencsés tulajdonsága ismert; az újabb fajtáknál ezt már javították, betegségekre fogékony, magról vetett fajta, aminek a lombja egyszerű zöld, ráadásul levelei télen összepödrödve bebarnulnak. Az új fajták sokkal ellenállóbbak, a virágszínük élénkebb, lombjuk télen is megtartja szép szürkés árnyalatát. A rózsaszín fajtákról általánosságban elmondható, hogy a rózsaszínes árnyalat hűvösebb időben élénkebbé válik. Érdekes újdonság a 'Coconut Ice': egyazon virágzati szárán fehér és rózsaszín virágok is nyílnak.

A rózsaszín és fehér virágú fajták nagyon jól társíthatóak a különböző liláskék virágúakkal.

tifolia-é. Virágzása kb. két héttel később kezdődik, viszont hosszabb ideig tart. Virágzás után (augusztus végén) érdemes a felére vagy harmadára visszavágni a tövet, így zömökebben tartható.

Erőteltjesen aromás faj, de az illata kevésbé édes, mint az angol levenduláé. Illóolaj nyerésére főleg ezt a fajt termesztik. A *L. angustifolia*-hoz képest nagy mennyiségű illóolajat ad, de annak minősége elmarad az angol levenduláétól.

Igen jó tűrőképességének köszönhetően mindenhol ültethető, ahol az angol levendula jól érzi magát. Magasabb, robusztusabb termete miatt örökzöld sövénynek is kiváló. Magot nem hoz, ezért csak dugványról szaporított fajtáival találkozhatunk. Közülük hazánkban a zöldeszürke lombú és halványkék virágzatú 'Grappenhall' a legismertebb. Igen nagy termetű, virágzó állapotban 90 centiméteres.

Lavandula x intermedia
'Grappenhall'

Lavandula x intermedia
'Arabian Nights'

Tihanyi
levendulaültetvény

Az egyik legszebb – legfehérebben ezüstös – lombosú a 'Fragrant Memories' fajta. Liláskék virágzata viszonylag későn nyílik. A franciaországi Provence-ban a 'Grosso' fajtát termesztik a területek háromnegyed részén. A zömök növekedésű (75 centiméteres), bő virágzású, sötét liláskék virágú, aromás lombú fajta kitűnő vágott és szárazvirág.

Közismert fehér virágú fajta az 'Edelweiss', melynek lombja zöldeszürke, fehér virágai pedig hosszú virágzatban nyílnak. Jól társítható kék színű levendulákkal.

A fentieken túl számos új fajta is megjelent, közülük a következőket emeljük ki: Az 'Arabian Nights' keskeny, hosszúak virágzatú, sötét liláskék virágszínű, kecses megjelenésű új fajta. A 'Provence' nevével ellentétben Kanadában nemesített, rendkívül jó télállóságú újdonság. Az egyik legnagyobb termetű levendulafajta, halványkék virággal.

Lavandula x chaytorae

A *L. angustifolia* és a *L. lanata* hibridje, magyar neve nem ismeretes. Az előbbitől jó télállóságát, az utóbbitól fehéresezüst lomboszínét örökölte. Alacsonyabb, mint az angol levendula (40-60 centiméter). Virágzatai alacsonyak, kerekdedek, sötét liláskékek. Erőteltjesen molyhos levele miatt még a többi fajtánál is kevésbé szereti a vizet. Virágzás után a felére vágjuk vissza a bokrot. A 'Richard Gray' a legszebb ezüstös lombú fajta, télen is megtartja fehéresezüst színét. Virágzata kerekded, sötét liláskék, remekül harmonizál a világos lomboszínrel. Zömök termetű (40 centiméter), jól társítható más virágszínű alacsony fajtákkal ('Nana Alba', 'Little Lottie'), kisebb kertekben, dézsákba is ültethetjük.

A 'Sawyers' az előző fajtához hasonló, de annál kissé magasabb (60 centiméter), hosszúságosabb, kevésbé kerekded virágzattal.

Spanyol és francia

A spanyol vagy fogazott levendula (*Lavandula dentata*) feltűnően szép, csipkésen fogazott lombú, 60-80 centiméter magas, hosszú virágzati szárú, kék virágú faj, amely kb. mínusz 10 °C-ig télálló.

A francia vagy bóbítás levendula (*Lavandula stoechas*) különleges virágú, nem télálló faj (kb. mínusz 10 °C-ig bírja), amely az utóbbi időben igen népszerűvé vált, és nagy mennyiségben termesztik. Tömzsi virágzatainak tényleges virágai aprók, a virágzat tetejét azonban hosszú, élénk bíborlila fellevelek díszítik bóbítászerűen. Rengeteg új fajtája ismert.

Kovács Eszter,
Patkós István

SPIRÁLKERT

A természet mintájára megannyi módszerrel, ötlettel művelhetjük a kertünket. Saját változatomat a célszerűség alkotta.

Sok éve művelem a kertemet a természet mintájára, vegyszerek nélkül. Lemondhatam az ásásról, kapálásról, olyan lehetőségeket kaptam általa, amiket nem is sejtettem. Leírhatatlan öröm, hogy a mulcsozott ágyásokba akkor vet az ember, amikor akar, a folyamatosan takart ágyásokban olyan finom szerkezetűvé válik a talaj, hogy az augusztus eleji forró nyáron is egy újjal tudtam barázdát húzni másodvetéshez. Kiskertekben ritkán vetnek az idény során többször, hiszen a hagyományos módszernél meg kellene várni, hogy teljesen kiürüljön az ágyás, föl kellene ásni, elmunkálni, majd ezután következhet a vetés. Ezt én is ritkán vállalnám be, a takart talaj viszont olyan csodálatosan laza és porhanyós, hogy szinte folyamatosan vetek.

Állandóan azt keresgélem, hogy hol szabadult föl egy kis hely, hol lehetne akár csak fél üres sort is megtölteni valamilyen veteménnyel. Így aztán az idényen kívül is vannak friss zöldségeim, pl. korai-kései borsó, október végén friss zöldbab, jégcsapretek, vajrépa, különleges saláták. A hozzám hasonlóan szenvedélyes zöldségfogyasztóknak nem kell magyarázni, miért jó, ha szinte egész évben van friss zöldség a kertben. Így lényegesen kevesebbet kell elraktározni, amivel magunkat és a villanyszámlánkat is kíméljük.

A veteményes ágyások takarásához eleinte a díszkertemből hordtam a lenyírt – nem műtrágyázott – fűvet, mellette vadnövényeket is felhasználtam. Ahogy a konyhakertem növekedett, mind

nehézkesebbé vált a takaróanyag messziről való odacipelése. Gondolkodni kezdtem, hogy hogyan lehetne a mulcsnak valót közelebről beszerezni, és mindezt kevesebb munkával megoldani. Közben küzdöttem az utak tisztán tartásával: kapáltam, de nem szívesen. Megszületett az ötlet, hogy legyenek az utak fűnyíróval vágathatók, és a levágott zöldet borítsam az ágyásokra. Ha kissé szélesebb az út, akkor kényelmesen elfér a fűnyíró, több lesz a takaróanyag, így megszabadulok a kapálástól, és a mulcsnak valót is megtermelem.

Aki rendszeresen nyír fűvet, az tudja, hogy a fordulók, sarkok nehézséget jelentenek. Az volt tehát a feladat, hogy ne kelljen sokat fordulni a fűnyíróval! A spirálformában fordulók nélkül tolhatjuk a fűnyíró, amíg a végére nem érünk.

Új kertterv született kettős spirálalakban: az egyik az út, a másik a mellette futó veteményes ágyás.

Az elkészült spirálformát két keresztúttal négy részre osztottam, így kialakult négy negyed, amiből háromba éves vetésforgót, a negyedikbe pedig évelő ágyást terveztem.

MI A VETÉSFORGÓ?

A növények nem egyformák, egyesek nagyon éheseek, rengeteg tápanyagot fogyasztanak a talajból, mások kevesebbet. Ha az éheseek mindig ugyanabból a tálból merítenek, akkor az gyorsan kiürül, amíg a kisétkek táljában megmarad az étel. Ezért a következő évben minden növénynek más helyre kell kerülnie, így a talajnak van ideje feltöltődnie, és egyenletesebben fogy belőle a tápanyag.

Más megfigyelés is indokolja a vetésforgót, azon a területen, ahol a növény eltölt egy idényt, annyira felszaporodnak a kórokozói, hogy jobb, ha továbbáll onnan. Ha a következő évben máshová ültetjük, akkor megszabadítjuk ettől a gondtól.

Nekem a vetésforgó kialakításakor a célszerűség, a természetszerűség mellett a

harmonikus színvilág is fontos, így a vetésforgó ágyásait különböző színekben – sárga, fehér, rózsaszín – jelenítettem meg. A vetésforgó ebben a formában azt jelenti, hogy ahol az egyik évben a sárga negyed volt, oda a következő évben a rózsaszín negyed növényei kerülnek, ahol a rózsaszín volt, oda a fehér, ahol pedig a fehér, oda a sárga negyed növényeit vetem legközelebb.

A negyedik negyedbe kerülnek az évelő növények, és azok is, amelyek ugyan nem évelők, de szeretik, ha törzshelyük van, és minden évben ugyanarra a helyre ültetik őket. Ilyen például a paradicsom. A gyógy- és fűszernövények közül ott él pl. a tárkony, a lestyán, a rozmaryn és a rebarbara.

Krumpach Erzsébet

Hogyan termelhetünk időt, egészséget és nyugalmat?

Krumpach Erzsébet

A bőség kertje

Könnyen megvalósítható konyhakert lépésről lépésre, ásás, kapálás nélkül!

Lapozzon bele a könyvbe a www.bosegkertje.hu honlapon

Különleges TÖKÖK és UBORKÁK

Az ázsiai piacokon a sok változatos zöldség között a tökök és uborkák sok fajtája is kapható

A hazai gasztronómiai kultúra felvirágzásának és a zöldség-kertészkedés, a konyhakertek újraéledésének korát éljük. Ma már többen eljutnak mediterrán és trópusi országokba, egzotikus piacokra, és a világ minden táját bemutató ismeretterjesztő filmekben is sok furcsa élelmiszernövényt látunk. Sokan divatból, mások a kertészkedés szeretetéből vagy pusztán éttrendjük változatosabbá tétele miatt érdeklődnek a különleges zöldségek és gyümölcsök iránt. A nagyobb zöldségüzletekben, bevásárlóközpontokban és ázsiai boltokban sok egzotikus termék megvásárolható, a szaporodó ökopiacokon, internetes oldalakon pedig sokféle mag és palánta beszerezhető. Sorozatunkban különleges zöldségeket mutatunk be.

A tökfélék több mint 120 nemzetségből álló nagy családjának legismertebb konyhakerti képviselői a tökök (*Cucurbita*). A családra és a nemzetségre jellemző kabakterméseik méretben, alakban és színben egyaránt nagyon változatosak. A nálunk is ismert tökök többségükben két faj természetű változatai. Az ún. nyári tököket nyáron takarítják be éretlen állapotban (pl. cukkinik), másokat, az ún. téli tököket teljes éréig a növényen hagyják, héjuk megkeményedik és téli tárolásra alkalmassá válnak (pl. sütőtökök).

A közönségestök- (*Cucurbita pepo*) fajhoz tartoznak a cukkinik, a spárgatökök, az olajtök, de a patisszon (csillagtök) és a dísz-tökök is. A sütőtökfajták egy másik faj, a *Cucurbita maxima* nemesítésével jöttek létre. A közönséges tök érdes szőrzetű, ötszögletű szárú egynyári futónövény, hegyes karéjú nagy levelekkel, sárga váltivarú virágokkal. Barázdás kocsányú, nagy termései rendkívül változatosak. Nemcsak étkezési és gyógyászati célokra termesztik, hanem dísznövényként is. A különleges alakú és változatos színű termékek szép őszi díszek, a virágkötészet kedvelt alapanyagai. Őshazája valószínűleg Észak-Amerika déli része, onnan terjedt el szerte a világon. Az emberiség egyik legrégebben ültetett kul-

túrnövénye, Mexikóban 10 000 éves régészeti lelőhelyen is megtalálták a nyomait.

A közkedvelt tökfajták mellett ismerkedjünk meg a különleges, ritkán hazánkban is ültetett **laskatökkel** (*Cucurbita ficifolia*). Őshazája nem ismert pontosan, valahol Dél-Amerika hegyvidékein lehetett. Már 4000 éve termesztik, s azóta széles körben elterjedt Mexikótól Chiléig, valamint Kelet-Ázsiában is. Hazájában évelő növény, de nálunk egynyáriként nevelik. Futónövény, hosszú, erőteljes, szőrös hajtásokkal. Nagy, tenyeresen karéjos levelei a füge leveléhez hasonlítanak, latin neve is erre utal (ficifolia = fügelevelű). Sárga virágai egyivarúak. Gömbölyű vagy ovális termése a tökök között közepes méretű-

A sárgadinnye is az uborkák nemzetségébe tartozik! Az édes csíkosdinnyét (*Cucumis melo* 'Rich Sweetness') Közép-Ázsiában, a volt szovjet tagköztársaságokban nemesítették. A dinnyéhez képest kicsi, narancssárgával csíkozott, hívogatóan mutatós gyümölcsének illatos, fehér húsa rendkívül édes. Különleges aromája csak hosszú, forró és száraz nyári vidékeken fejlődik ki.

A laskatök nagy, tenyeresen karéjos levelei a füge leveléhez hasonlítanak

A laskatök termésének héja sima, zöld, fehéren márványozott

nek mondható: átmérője a 20 centimétert, súlya a 6 kilogrammot is elérheti. Fehéren márványozott zöld héja sima, kemény, húsa fehér, rostos, benne fekete magokkal. Kissé édeskés terméshúsát párolják, levesbe főzik, vagy cukorban eltéve édes-ség, lekvár, sőt alkoholos ital készítésére, magját pedig pörköelve fogyasztják. Főzéskor csíkokra esik szét, ezért nem szükséges gyalulni, erre utalnak magyar nevei is: laskatök, istengyalulta tök. Könnyű ter-

mesztetni, bármilyen trágyázott talajban (agyagos vagy homokos talajban is), napos meleg helyen a fagyok után vethető, gyorsan nő és hamar termőre fordul. Nagy helyet igényel, a földön hagyva vagy erős állványzatra futtatva nevelhető.

A hazai mezőgazdasági termesztésben a tökfélék családjának másik fontos nemzetsége az uborka (*Cucumis*). A valószínűleg indiai származású egyéves közön-

széges uborka (*Cucumis sativus*) mellett az egzotikus uborkák zöme Afrikában őshonos. Sok közülük élelmiszernövény, de többségük csak helyi jelentőségű.

A **zulu tuskés-uborka** (*Cucumis africanus*) Afrika déli részén őshonos, másfél-két méter magasra futó tökféle. Hosszú, csíkos termése 6-8 centiméter hosszú, sárgászöld színű, vaskos tuskéjú. Nem keserű szelekciójának C-vitaminban gazdag, fiatal, zenge terméseit savanyították vagy zöldségként megfőzik.

A **sárgászöld tuskés-uborka** (*Cucumis dipsaceus*) Arábiában és Északkelet-Afrikában őshonos, egyéves, lágyszárú növény. Tojás alakú, 8-9 centiméter hosszú kabaktermése narancssárgás-zöld színű, egy centiméteres puha tuskéi rendkívül sűrűn borítják.

Az uborkák között emberi étkezésre alkalmatlan fajokat is találunk. A **ragyás-uborka** (*Cucumis pustulatus*) nagyon keserű ízű, nem fogyasztható, de Afrikában a szár-

A közönséges tök fajtáinak kabaktermései méretben, alakban és színben nagyon változatosak, mutatósak, ezért dísznövényként is ültetik őket

Az olajtök (*Cucurbita pepo* var. *styracica*) a közönséges tök magnyeres céljából termesztett fajtája. Maghéjában nem vastagodnak és fásodnak meg a sejtfalak, ezért „héjtalan magvú” töknek is nevezik. A magokból olajat préselnek, csemegeként fogyasztják, és gyógytermék

vasmarhák megeszik. Kelet-afrikai származású, évelő tökféle, hosszú kocsányú termése 8 centiméter hosszúra, és 5 centiméter átmérőjűre nő.

Az Afrika trópusi és déli részén honos, egyéves **tuskés mérge-uborka** (*Cucumis myriocarpus*) kicsi, zöld csíkos, tuskés termése pedig a cucurbitacin nevű mérgeanyag miatt az emberre és a legelő állatokra nézve is súlyos mérég. Csupán hánytató hatása miatt használják.

Az érdekes, ritka uborkák közül néhány az európai üzletekbe is eljut. Az afrikai tuskés-uborka, a **kiwano** (*Cucumis metuliferus*) Közép- és Dél-Afrikában őshonos évelő növény. A fagnak kitett területeken egyévesként termesztik. Kacsokkal kapaszkodó, lágyszárú futónövény. Hosszú, barázdás, szögletes szárán karéjos, szőrös levelek és halvány-sárga, kicsi, váltivarú virágok fejlődnek. Kabaktermése 12-15 centiméteres, kékeszöldből érve ríktó narancsszínűre változik. Felszínét széles kúp alakú kiemelkedések borítják. Kettévágva vastag héja alatt feltűnik méregzöld, kocsányos termés-

A lágybogarak

A lágybogarak a korábban már megismert szentjánosbogarak és bodobácsok közeli rokonai.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Az uborkák többsége afrikai származású, sokat a helybeliek fogyasztanak, de van köztük mérgező is. Balra fent: búr uborka (*Cucumis anguria* 'Liso Calcutta'); lent: ugyancsak búr uborka; jobbra fent: zulu tuskés-uborka (*Cucumis africanus*); lent: tuskés mérgező-uborka (*Cucumis myriocarpus*)

Az Afrika déli részén őshonos zulu tuskés-uborka csíkos, vastos tuskéjú terméseit fiatal, zsenge állapotában savanyítják vagy zöldségként megfőzik

A búr uborka hosszú kocsányon csüngő, lágy tuskés, zsenge terméseit főzve fogyasztják, az uborkához hasonlóan savanyítják, az érett termésekből pedig dzsem készül

húsa, vagyis a lapos magokat körülvevő, kissé édeskés magköpeny. Érett állapotban, kikanalazva fogyasztják, nem zöldségként, inkább gyümölcssalátákba, fagyaltokhoz.

Különleges uborkák nevelésével magunk is próbálkozhatunk. A **búr uborka**, vagy más néven az **anguria** (*Cucumis anguria*) termesztése a közönséges uborkához hasonló. Kistermetű, egyéves futónövény, többszörösen szeldelt, érdes felületű, szürkészöld levelekkel. Magánosan fejlődő, apró virágai sárgák, kicsi (5-6 centiméteres), hosszúságú termése sárgára érik, hosszú kocsányon csüng. Felszínét sűrűn borítják a vastos, lágy tuskék. Őshazája Délnyugat-Afrika, a rabszolga-kereskedőkkel jutott el Angolából a Karib-tenger térségébe, azóta Közép- és Dél-Amerikában, és az USA déli

A kiwano néha eljut az európai üzletekbe, érett állapotban, kettévágva, kikanalazva fogyasztják, főleg gyümölcssalátákba, fagyaltokhoz

részén is termesztik. Több fajtája is ismert, a 'Liso Calcutta' nem tuskés, hanem hosszanti bordák futnak a felszínén. Terméshúsa keserűanyagokat tartalmaz, amelyek étvágygerjesztő és gyomorerosztó hatásúak, fiatal, zsenge terméseit főzve fogyasztják, az uborkához hasonlóan savanyítják, az érett termésekből pedig dzsem készül.

E különleges tökfélék ritkán kerülnek nálunk kereskedelmi forgalomba, magjukat sok más egzotikus zöldség szaporítóanyaga mellett hazai termesztőtől is beszerezhetjük: www.facebook.com/valeyrac.ex

Fráter Erzsébet

Közönséges lágybogár

A lágybogarak hajlékony, pergamenszerű szárnyfedőikről kapták a nevüket. Alakjuk megnyúlt, 1-1,5 centiméter hosszúak. Élénk színűek: pirosak, sárgák, feketék. A rovarvilágban a piros-fekete szín általában azt jelzi: vigyázat, rosszízű vagyok! Csápjaik hosszúak, szemek kiugrók. Puha szárnyfedők nem fedik el a potrohuk végét, egy részük fedetlen. Meleg, napsütéses napokon élénken röpködnek, tömegesen lepik el a virágokat, virágzó fákat, fűvet. A kifejlett bogarak általában április végétől rajzanak, kis rovarokkal táplálkoznak vagy nektárt szívogatnak, előfordul, hogy megrágnak a fiatal hajtásokat, leveleket, ezzel azonban sohasem okoznak számottevő kárt.

A lárváikat gyönyörű, fekete bársonyos szőrzet fedi. Lehullott levelek vagy kövek alatt telelnek, sokszor már a hóolvadáskor előjönnek rejtekhelyükről, a havon jönnek-mennek, ezért hóférgeknek is nevezik őket. Ragadozók, erős rágókkal vannak fölfegyverkezve.

Ligeti lágybogár

BODOR JÁNOS FELVÉTELEI

Magyarországon a narancsvörös-piros-fekete színeket viselő közönséges lágybogár, az okkersárga-világosbarna színű kurtaszárnyú lágybogár és a vörös-barna dívtatot követő ligeti lágybogár mindenütt előfordul. Az okkerbarna vagy sárga feketevégű lágybogárral virágzó réteken leginkább az ernyősvirágú vadkőmetyén és vadmurkon találkozhattok.

Molnár Mária

BROS

Aeroszolok

Riasztószerek

Vakondok ellen

Szúnyogirtók

Rágcsálók ellen

A BROS megoldja, hogy rovarral ne legyen gondja!

Kínálatunkban talál még molyok, vakondok és rágcsálók elleni termékeket
Magyarországi forgalmazó: www.suni-kft.hu

10. Európai Dísznövény és Kertművészeti Napok

Károlyi Kastélypark

2014. május 30. - június 1.

Dizetelnők:
Herceghé Anita
A Körtársasági Elnök felesége

Magyar Fővédők:
- Virágos Magyarországért -
- Kertészek és Kertbarátok Országos Szövetsége -

Európai dísznövény országok:
Görögország
Olaszország
Franciaország

Kiállítás és vásár
A konferencia fő témái:
- Mediterrán növények és parkok -
- Kertművészet és fenntartható fejlődés Európában -

Károlyi Kastélypark,
Károlyi Kastély
8052 Fehérvárcsurgó
Petőfi u. 2.

Nyitva tartás:
Péntek
14:00 - 19:00 óráig
10:00 - 14:00 óráig a
Ligeti lágybogár kiállítás
szüneteltetésére

Szombat és Vasárnap
09:00 - 19:00 óráig

Bérlő: 900 Ft és 600 Ft (jűlöknek, nyugdíjasoknak)
Ingyenes buszjáratok a székesfehérvári vasútállomás,
Mór és a Fehérvárcsurgói Károlyi Kastély között!
Tájékoztató: 06 21 311 04 00
info@karoilykastely.hu / www.karoilykastely.hu

A Károlyi József Alapítvány szponzorálásában,
az Arany Ártisz, a Budapesti Országos Kulturális
Társaságok, a Magyar Turizmus Zrt. központosított
PRM együttműködésével

Kertészkedés gyermeknyelven

Fűszernövényeket nevelni nem nagy ördögösség. Lépésről lépésre megmutatjuk, hogyan kezdj hozzá. Az illatos levelekből finom limonádé készülhet.

NEVELJ MENTÁT ÉS CITROMFÜVET!

Egy zöldséges faládát tölts meg földdel, egyengesd el, locsold meg jól. Rajzolj a földre egy ággal két házikót: az egyik a citromfű háza lesz, a másik pedig a mentáé. Mindkét ház tetejére szúrd rá a saját zászlóját. A magokat nézegesd meg a tenyered-

ben, aztán szórd a saját házikójukba. Nagyon vékony rétegben szitálj a magokra homokot, és tedd árnyékba. Nézz rá mindennap; ha kiszáradt a föld, locsold meg locsolórózsás kannával. Ha a növények kinövik a házat, ideje költözni: ki a kertbe, cserépbe,

vagy kidisztított konzervdobozba. Ajándéknak is kiváló. Kerti partin játszhattok kitalálós játékot, kérd meg a barátaid, hogy illatuk alapján ismerjék föl bekötött szemmel a mentát és a citromfűvet. Ha már szép nagy a növények lombja, akkor készíts limonádét.

A SZERZŐK FELVÉTELEI

Van a kertekben szamóca, málna, cseresznye? Szaladj ki és keresd meg őket, mert már érnek a finom gyümölcsök. Adj enni, inni a növényeidnek. Kedvenc „csemegéik”: érett marhahagya, komposzt, humuszoldat, élőalgakivonat. Locsolókannából itasd őket, ha tömlővel öntözöl, akkor a víz kimosza a földet a gyökerek körül, és roncsolja a leveleket.

LIMONÁDÉ

1 kancsó víz
1 biocitrom facsart leve, a héja kockára vágva
2 evőkanál cukor vagy méz
1 marék citromfű és menta felaprítva

Ha már meguntad a limonádét, szedd le a leveleket és szárítsd meg. Téli esteiken jó meleg menta- vagy citromfűteát iszogathatsz, és büszke lehetsz rá, hogy te nevelted, saját kezdeddel gondoztad.

MINI MESEKERT

Biztosan nálatok is laknak olyan kisállatok, macskák, dinók, esetleg tündérek, akik örülnének saját kertnek, ahol sétálhatnak, napozhatnak, vagy kiteríthetik a frissen mosott ruhát. Lepjétek meg kis kedvenceiteket, készítsétek nekik a méretüknek megfelelő kis kertet.

Béleljétek ki egy kosarat vagy zöldséges faládát vékony vízáteresztő anyaggal, és töltsétek meg földdel. Helyezétek el ben-

ne kis barátokotok házikóját, és építsetek neki utat szép, lapos kavicsokból, hogy tudjon sétálgatni a kertben. Helyezétek el a ruhaszáritó kötelet, és készíthettek ágakból kerti bútorokat. A szabadon maradt területre ültessetek alacsony növéssű sziklakerti növényeket. A bejárat környékére, az utak mellé nagyon alacsony varjúhájfélféket, a házikó mellé csarabot, hogy lakója szép színes virágokban gyönyörködhesse, ha kinéz az ablakon. A kert hátsó felébe és a szélekre kerülhet örökzöld veronikacserje, ami a mini mesekertben fának is nevezhető, és hús árnyékot ad

a kert kis lakójának. Ha tovább akarjátok színesíteni a kertet, ültessetek még néhány kövirózsát és tarka borostyánt. Ha elkészültetek az ültetéssel, költöztessétek be a kert lakóját, mutassátok meg neki új otthonát. Locsoljátok meg, és helyezétek el napsütéses, védett helyen a kertben vagy a teraszon. A kis kert folyamatos gondozást, öntözést igényel. Ha már kinőtték a növények a kis ládát, bátran vágjátok vissza őket.

Thalmeiner Tünde,
Szakács-Nagy Zsuzsa

A végzetfák nem végzetesek

Az igen érdekes, nagyon változatos és meglehetősen népes vasfűfélék családjának két, kertészetileg figyelemre méltó tagját mutatom be. Mindjárt az elején meg kell említeni, hogy ezt a családot is megtépták és felborították az utóbbi évtizedek rendszertani irányzatai: néhány ismert és kertészetileg is jelentős nemzetségét – mint például a végzetfát (*Clerodendrum*), a lilabogyót (*Callicarpa*) és a barátcserejét (*Vitex*) – az ajakosok családjába sorolták.

A végzetfa- (*Clerodendrum*) nemzetségbe körülbelül 400, zömében lombhullató és örökzöld cserje vagy kistermetű fa tartozik, többségük a meleg égövek lakója. A nemzetség görög eredetű neve (*klérosz* = véletlen, kockázat, sors és *dendron* = fa) arra utal, hogy az ide tartozó növények kémiai anyagai egyes fajknál kiszámíthatatlan hatásúak.

A végzetfák között két olyan fajt találunk, ami Magyarországon is eredményesen nevelhető szabadföldi dísznövényként. Egykét, cserepes dísznövényként régóta termesztésbe vont faj (pl.: a nagyon mutatós, kúszó *Clerodendrum thomsoniae*) időnként felbukkan a hazai virágboltokban.

A **kései végzetfa** (*Clerodendrum trichotomum*) terjedelmes cserje vagy kisebb lombhullató fa, finoman bársonyos-molyhos ágain jól látható paraszemölcsökkel. Sarjak hozására is hajlamos. Tojásdad, keresztben átellenesen álló levelei sötétzöldek, a fonákuk világosabb, a levélváll változatos: széles, ék alakú, lecsapott vagy ritkán szíves is lehet. Az ép szélű, ritkán fogazott levelek puhán szőrösek, megdörzsölve kellemetlen, erős szagot árasztanak. Meglehetősen későn, augusztus-szeptemberben nyílik. Végálló, laza bogernyős virágzatai 8-18 centiméter átmérőjűek. Fehér, ritkábban rózsaszín, alapjuknál csövesen összeforrt, 2 centi-

méter átmérőjű virágai kiterült cimpájúak, csillagszerűek, igen kellemes, erős, édes illatúak. A húsos csészelevelek szintén csillagalakban kiterülők, kezdetben zöldek, később élénk bíborvörösek. Nagyszerű háttérrel adnak a gömbölyded, ragyogó kobaltkék (éretten bordó-fekete), húsos, csonthéjas terméseknek.

Természetes elterjedése igen széles, Kínában, az északi és nyugati részeket kivéve, valamint Koreában és Japánban gyakori, de a lényegesen melegebb éghajlatú Délkelet-Ázsiában és az Indiai-félszigeten is megtalálható. A tengerszinttől 2400 méter magasságig hatol fel. Kelet-ázsiai útjaimon sokfelé és gyakran láttam sziklarepedésekben, bolygatott árokpartokon, erdő cserjeszintjében éppúgy, mint városi gyomként.

Hazájában ültetett dísznövény. Zsenge hajtásait és leveleit a kínaiak főzve fogyasztják (én nem cserélnék velük...). A kínai gyógyászatban leveleit külsőleg fájdalomcsillapításra és ekcéma ellen használják. Főzete magas vérnyomás, ízületi gyulladás, bőrgyulladás (dermatitis) ellen szolgál. Magas vérnyomás elleni hatékonyságát klinikai vizsgálatok is igazolják. Általában a szintén gyógyhatású keleti farkasfoggal (*Bidens bipinnata*) vagy a szentpálfüvel (*Siegesbeckia pubescens*)

Matatós cserepes dísznövény a trópusi Nyugat-Afrikából származó kúszó Thomson-végzetcsereje. Hőfehér csészei később lilára változnak

együtt alkalmazzák, összetört magjaival sikerrel pusztíthatók el a fejtetvek. Emberre nézve semmilyen káros hatása nem ismert.

A **Bunge-végzetfa** (*Clerodendron bungei*) 1-2 méter magasra növő, felálló ágrendszerű, sarjakat nevelő, nagyobb telepeket alkotó lombhullató cserje, fiatal hajtásain feltűnők a paraszemölcsök. Széles tojásdad levelei 8-20 centiméter hosszúak, 5-15 centiméter szélesek, a levélnyelek barna vagy bíborszínű szőrrel sűrűn borítottak, majd kopaszodók. A levelek felszíne puhán szőrös. A durván – sokszor egyenetlenül – fogazott, feltűnően erezett levelek csúcsa kihegyezett, válla ék alakú vagy szíves. A levelek megdörzsölve vagy megtörve, erős, kellemetlen szagot árasztanak. A 15-20 centiméter átmérőjű, végálló virágzatokban nagyon sok virág nyílik. A húsos, vörös csészek harang alakúak, molyhosak, mirigysek, cimpáik enyhén hátrahajlanak. Rózsaszín, vörös vagy bíborszínű, alapjuknál csövesen összeforrt 2-3 centiméter átmé-

A kései végzetfa csillagszerűen szétterülő illatos virágaiból kócosan állnak ki a porzók

A termések színe az érés folyamán változik

A VASFŰFÉLÉK

A vasfűfélék családjának képviselői főleg a szubtrópusi, trópusi területeken honosak, túlnyomó többségük fa, cserje, lián, ritkábban lágyszárú. Mintegy 90 nemzetség 2000 faja tartozik ide, közöttük találjuk a jól ismert, értékes teakfát (*Tectona grandis*), számos, fontos minőségi faanyagot adó fát, sok-sok kiváló gumiszolgáltató, dísz-, gyógy- és olajnövényt. Régóta ültetett dísznövény a sok színben pompázó kerti verbéna (*Verbena hybrida*), hazánkban az úton-útfélen növő közönséges vasfű (*Verbena officinalis*) honos. Enyhén aromás és sós ízű gyógynövény, savanyúságok (főleg a télire eltett uborka) hagyományos ízesítője.

A Bunge-végzetfa bimbói sokkal sötétebbek, mint a kinyílt virágok

Az érett termés kobaltkék

Elragadó színekavalkád az érésben lévő terméságazatban: húsos piros csészék és az érettségüknek megfelelő színű – sárga, zöld, világos- és sötétkék – termések préselődnek össze benne

rőjű virágai csillagszerűek, igen kellemes, erős, édes illatúak. A porzók messze kiállnak a virágokból. Augusztustól a fagyokig nyílnak. Fénylő, gömbölyded csonthéjas termései kékesfeketére érnek. Kína nagy részén – az északi tartományokat, Tibetet és Újgúriát kivéve –, valamint Vietnámban őshonos. Főként lombos és kevert hegyi erdők szélén és cserjeszintjében, útszéleken, cserjésekben, nyirkos völ-

gyekben, bolygatott helyeken nő 2500 méter magasságig. Kínában gyakran ültetik dísnövényként kertekbe, parkokba. A hagyományos kínai gyógyászatban sokrétű szereplő, leveleinek főzete féreghajtó, szélhajtó hatású, méhsüllyedés, fejfájás, szédülés ellen használják. Külsőleg fájdalomcsillapításra, gyulladáscsökkentőnek, kelések elmulasztására jó. Káros hatása nem ismert.

A kései végzetfa viszonylag gyors növekedésű, jól viseli az átültetést. Napos és félárnyékos helyeken is szépen fejlődik, a talajokban ugyan nem válogat, de az agyagos, szellős közeget szereti a legjobban. Szoliterként vagy kisebb csoportokba ültethető, de csinos, gömbölyű koronájú törzses fácska is nevelhető belőle. Vácrátóton, a Nemzeti Botanikus Kertben egy közel ötvenéves példánya díszlik, nem a legkedve-

zőbb helyen. Azokon a teleken, amelyeken többször mérünk mínusz 15 °C alatti hőmérsékletet, fagykárt szenvedhet. A keményebb telek után nagyon gyorsan és könnyen regenerálódik. Nálunk dunántúli falvak kertjeiben is gyakran látható. A Bunge-végzetfából sarjadzó természetű miatt több méter átmérőjű, nagy foltok alakíthatók ki. Falak, utak mentén sövényyszerűen ültethető, vagy vegyes szegélyágyakba (border)

is beilleszthető. Ahol jól érzi magát, ott erőteljesebben sarjadzik.

A végzetfák levelei viszonylag későn hajtanak ki, ne ijedjünk meg, leveleik kellemetlen szaga nem észlelhető a levegőben. Legfőbb értékük a tömegesen megjelenő, messziről illatozó virágtömeg, majd az utána fejlődő, különleges, élénk színű termések és csészéik. Leginkább a

késői nyílási idő és a fagyokig díszítő termések teszik őket a kert kívánatos alkotóelemeivé. Közepesen vízigényesek, nagyon száraz helyen sínylődnek, kertünk védettebb sarkába vagy délre néző falak elé ültetve megbízható, nagyszerű díszek. A nemkívánatos sarjakat tőlük eltávolíthatjuk. A Bunge-végzetfa az őszi mulcos takarást is meghálálja. Gyakorlatilag kórokozó- és kártevőmentesek. Jól látható helyre, utak, épületek mellé kerüljenek, hogy jobban gyönyörködhessünk különleges virágaiban és terméseikben. Nálunk csak kisebb fajokban kaphatók, de tőlünk nyugatra bárhol megvásárolhatjuk a csemetéiket. A nyugati kertkultúrában fajtáikat is ültetik: a kései végzetfa legismertebb fajtája a sárga-tarka levelű 'Carnival', a Bunge-végzetfaé pedig a fehér-tarka levelű 'Pink Diamond'. Régióta ültetik a Farges-végzetfát (*Clerodendrum trichotomum* var. *fargesii*), az alapfaj kevésbé mutatós, de télállóbb változatát.

A bemutatott végzetfafajok kisebb kertekbe is ültethetők, az ország nagyon hideg, fagyos zugait kivéve mindkettőjüket jó szívvel ajánlom kipróbálásra.

Kósa Géza

KÖNNYEN SZAPORÍTHATÓ

Mindkét végzetfát legjobb az érés után azonnali magvetéssel, üveg alatt szaporítani. Rendszeresen csírászik, de 20 °C-on 20-60 nap alatt kikelnek magvaik. A magoncok cserepekbe tűzdelve nevelhetők tovább. Az első télen fagymentes helyen tartjuk őket. A tavaszi magvetés is eredményes, bár a magok hamar elveszítik a csíráképességüket. Gyökérdugványokkal ősz végén érhetünk el jó szaporítási eredményt, de a nyugalmi időszakban leválasztott sarjakról is szaporíthatók. Nagyon jól viselik az átültetést. Könnyen és jó eredménnyel szaporíthatók június-júliusban szedett zölddugványokkal perlit és tőzeg keverékében.

Rendszeres metszést nem igényelnek. A sérült vagy fagytól károsodott ágak kivágásán kívül csak alakításra van szükségük. A Bunge-végzetfát a többi félcserjéhez hasonlóan tavasszal tövig visszavághatjuk, ez nem zavarja az évi virágzását. Nagyon csapadékos ősz után, amikor nem érnek be a hajtásaik, vagy kemény teleken akár a talajszintig visszafagyhatnak, de tavasszal gyorsan és eredményesen újulnak. Nálunk a Bunge-végzetfa gyakran félcserjeként viselkedik.

A fagyok beálltáig folyamatosan virágzik és terem a bokor

FRÁTER ERZSÉBET FELVÉTELEI

Fizessen elő most!

A magyar állami erdészeti részvénytársaságok lapja

ami erdőnk

Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Tel.: 06-1-470-0411, fax: 06-1-470-0410
E-mail: rimoczi.iren@amierdonk.hu, www.amierdonk.hu

Megrendelőlap

Megrendelem A mi erdőnk című lapot
..... példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Megrendelő címe:

Számlázási név:

Számlázási cím:

Időtartam: 1 évre 2 500 Ft
 1/2 évre 1 250 Ft

Fizetés módja: csekk
 átutalás

.....
alíírás

A lap megrendelhető a megrendelőlap visszaküldésével a Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2. címre, vagy előfizethető az ország bármely postáján, és a hírlapkiadóknál, valamint e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, és a 06-80-444-444-es telefonszámon. A Magyar Mezőgazdaság Kft. az adatok gyűjtésekor, feldolgozásakor a 2011. évi CXII. törvény alapján jár el.

Megint NYÁR, megint RÓZSÁK

Az örök virág kosárba szedve, a konyhaasztalon várja, hogy valami igazán különleges finomságban teljesedjék ki a színe, illata, zamata. A rózsával sosem lehet betelni. Bársonyosan finom, lágy íze Kleopátrát, az ókori uralkodónőt sem hagyta hidegen: ő a rózsza csáberejét tartotta a legtöbbször. A monda szerint mértéktelenül használta a rózsasajtot és a rózsasziront, asztalán pedig rózsás desszertköltmények.

Róma lakomáin a rózsza az örömet és a boldogságot jelképezte. Néró császár egy téli lakomára Egyiptomból hozatott rózsákat: nemcsak enni szerette, de vendégeit is rózsaszirmosövel köszöntötte.

Halmos Monika
www.rozsakunyh.hu

Rózsaszelé rózsaborssal

A rózsabors pikánsá teszi a rózsza izgalmas ízét. Próbáljuk ki érett, aromás sajtok mellé, vagy sült almához, diós süteményekhez. Pazar ízekben lesz részünk!

Hozzávalók: 50 dkg rózsaszirm, befőzőcukor, 2 citrom leve, 1 evőkanál rózsabors

A rózsaszirmokat leöblítjük, az apróbb szirmokból kiválogatunk egy kisebb maréknyit és félretesszük. Egy liter vizet felforralunk, beletesszük a szirmokat, a citromlevet, és 20-25 percig forraljuk, majd lefedve hagyjuk egy éjszakán át pihenni. Másnap leszűrjük, a szirmokat kinyomkodjuk. Az így kapott rózsakivonatot megmérjük, hozzáadjuk a megfelelő mennyiségű befőzőcukrot, a félretett szirmokat és a rózsaborsot, majd a cukor tasakján található utasítás szerint járunk el. Forrón kisebb üvegekbe töltjük, és lezárjuk. Ha van kéznél rózsalikőrünk, egy-egy evőkanálnyit öntsünk minden üvegbe!

FOTÓ: VASS ANDRÁS

Rózsás linzer

Hozzávalók: 30 dkg liszt, 20 dkg kukoricaliszt, 25 dkg vaj, 12 dkg rózsás cukor, 1 tojás, 1 kiskanál sütőpor, 6 dkg mazsola apróra vágva, a tetejére 5 dkg rózsás cukor, a töltéshez rózsalekvár

A kétféle lisztet a vajjal elmorzsoljuk, hozzáadjuk a cukrot, a tojást, a sütőport, végül a mazsolát is belegyúrjuk. Kb. 30 centiméter hosszú rudat formálunk belőle, és fóliába csomagolva legalább egy órára, de még jobb, ha egy éjszakára hűtőbe tesszük. Sütés előtt fél centiméter vastagon felszeleljük, a korongok egyik felének a közepét kis kiszűrővel kilyukasztjuk. Sütőpapírral borított tepsire rakosgatjuk, és 180 fokon 10-15 perc alatt szép rózsaszínűre sütjük. Kettőt-kettőt rózsalekvárral összeragasztunk, majd rózsás cukorral megszórjuk.

A tésztából másféle alakú linzereket is süthetünk, hagyományos módon kinyújtva, kiszúrva. A tésztát jó előre begyúrhatjuk, a hűtőben sokáig eláll. Jól záródó dobozban a kisütött linzerek is sokáig megőrzik frissességüket.

Ételkészítéshez kizárólag olyan virágokat használhatunk fel, amelyeket nem permeteztek! Dísznövényként termesztett, vagy árusított, illetve bizonytalan eredetű virágot ne használjunk étkezési célra!

Rózsaparfé

Hozzávalók: 2 tojás, 2 tojássárgája, 1 evőkanál rizsliszt vagy búzakeményítő, 2 dl rózsaszörp, 5 dl tejszín

A tojásokat, a tojássárgákat és a rizslisztet (vagy búzakeményítőt) a rózsaszörppel elkeverjük, és gőz fölött habos krémmé verjük. A tálát a gőzről levéve hideg vízbe állítjuk, és a krémet habverőgéppel kihűlésig keverjük. Beforgatjuk a habba vert tejszínt. Vízzel kiöblített formába töltjük, lefedjük és legalább 8 órára a fagyasztóba tesszük. Friss vagy kandírozott rózsaszirmokkal díszítve kínáljuk.

Furcsa CSOKORALAPOK

Az ajándécsokrok elkészítésénél a virágkötők egyediségre, különlegeségre töreksenek. Mezőffy Tamás mestervirágkötő a Flora Hungaria Nagybani Virágpiacon tartott szakmai bemutatón kápráztatta el közönségét meghökkentő csokoralapaival és kész csokoraival.

KEDVES OLVASÓNKI!

Ha kapott már Ön is hasonlóan meghökkentő csokrot, kérjük, küldje el szerkesztőségünk e-mail címére (algeier.wendy@kerteszetesszoleszet.hu) a csokorról készült képet, s mi közzétesszük.

Sziromcsokor

A menyasszonyok általában nehezen választanak a sokféle csokorajánlat és árfekvés közül. A legtöbb menyasszonyi csokor általában félgömb alakú, rózsából készült, dekoratív stílusú. Különleges technikával összeállított, egyedi alkotás a német neve után lilimelie-nek nevezett liliomszirmokból készített, a kamélia virágára hasonlító csokor. A *Lilium longiflorum* (hosszú csövű vagy húsvéti liliom) virágait szirmaira bontják, vékony dróttal megerősítve újra összerakják, de most már csokorformára igazítva. Így készül a sziromcsokor. Az aprólékos, nagy szaktudást igénylő munkával összeállított csokor a méretéhez képest drága, nem is mindenki tudhat magáénak ilyen csodás virágdísz. Más virágból – rózsából (rosamelie), kardvirágból (glamelie) – is készülhet sziromcsokor, ami ha szakszerűen készítik, több napig is tart. A képeken látható csokrot Mezőffy Tamás mestervirágkötő állította össze. Mandzsettaként gyöngyökkel díszített „macifüvet” (*Xerophyllum tenax*) használt. A völgénykitűzők a liliom egy-egy bimbójából készültek.

Szabó János
rovata

Köszönök a virágot!

1 A fehér pávatoll ritka, de a belőle készült csokoralap sem mindennapi. A két kartonlap közé ragasztott tollak nagyítják a látványt, így viszonylag kevés virágból is meglepően nagy csokor készülhet

2 A kartonlapból készült és gombokkal díszített csokoralap is meghökkentő. Kitűnnek közülről a vegyes színű és fajtájú virágok. (A gombok dekorációs kellékként is megvehető)

3 A fagyalttölcsérből készült csokoralap sem mindennapi, nyári születésnap vagy baráti összejövetel köszöntőcsokra lehet

4 A kerek csokor alapja csomagolóanyagból, vékony papírcsíkok felhasználásával készült. A ragasztó spray-vel egymáshoz rögzített papírcsíkok különleges megjelenést kölcsönöznek az alkotásnak. Az egyszínű alaptól kiemelkedik a sokféle és különböző színű virág

BAJNOKOK esküvői díszei

A magyar virágkötőket összefogó egyesület (VVVMSZE) tavaly júniusban Tatán rendezte a Magyar Virágkötészeti Kupát kilenc ismert virágkötő részvételével. A versenyzők téralkotásokat, ajándékcsokokat és menyasszonyi díszeket készítettek, ez utóbbiak közül mutatunk be néhányat. A nem mindennapi megoldások a menyasszonyoknak, és a virágkötőknek is sok ötletet adnak. A bajnokság összetett versenyét Strassz A. Ciri nyerte, ám mind a kilenc virágkötő nagyszerű munkákat mutatott be.

1 Hagyományos gömb alakú, ugyanakkor különleges virág-összeállítású, kézben kötött csokorral versenyzett Udvari Brigitta virágkötő-berendező. Ez volt az egyetlen, igazi csokornak nevezhető munka. Visszafogott, harmonikus virágszíneket válogatott össze

2 Az igazán modern, vonalas-grafikus stílusban elkészített alkotás Strassz A. Ciri keze munkáját dicséri. A tollakkal borított tölcseárból omlanak előre a virágok és az orchideagyökerek

3 Keil Krisztina damilra függesztett szegfűfejekből álló menyasszonyi díszével az egyedi megoldások sorát növelte

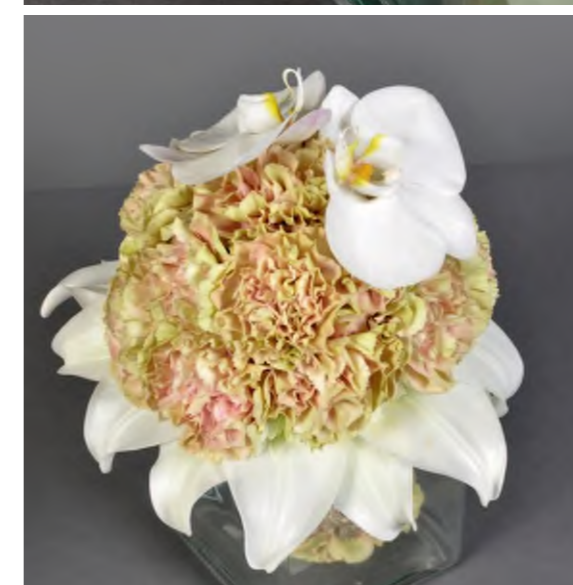
4 Takács Diána – a tavalyi Arany Rózsa Pályázat nyertese – a fiatalos, modern megoldások híve: feketére festett rózsaszirmokból álló csokrot, kicsi sárga ékszerorchideákat és gyöngyfejű gombostűvel rögzített szegfűszirmokat használt a díszéhez

5 A sárga rózsaszirmokból álló dísz Halász Péter virágkötő-berendező aprólékosan összeállított menyasszonyi dísz. A csokor alapja a zöld mangó, arra borulnak a gyönyörű ékszerorchideák

Ugyanaz TÖBB SZÍN BEN

A menyasszonyi csokrok készítésénél a virágkötőmester a menyasszony kívánságát is figyelembe veszi. Nem mindenki kedveli a fehér színű csokrot, van, aki színebbet kér. A menyasszonyicsokor-tartóba összeállított kerek virágdísz szegfűből áll, a tetején pedig egy *Phalaenopsis*- (lepkeorchidea) virág díszít. A csokor mandzsettája egyedi megoldásként liliomsziromból készült. A zöld csokrot Mezőffy Tamás, a többit az általa szervezett tanfolyam résztvevői készítették. A virágok vizes virágkötészeti tűzőhából, az orchideák pedig száraz fiolából kapják a vízutánpótlást, így a csokor akár egy hétig is szép marad.

HERBÁCIÓ

NÉPIGYÓGYÁSZATI RECEPTMAGAZIN

Kozmetikumok, gyógyreceptek: növényekből, házilag

SÖR AKÁCBÓL FOKHAGYMALIKŐR VIRÁGSZÖRPÖK GYÜMÖLCSVAJAK

rózsavaj | máktej | fenyőmagtej | növényi tejföl
akácvíz | sült körömvirág | liliompálinka
teapuncs | homoktövis befőtt | orgona lekvár
gesztenyetej | narancshéj-üditital
és még sok más házilag elkészíthető recept...

**KERESSE AZ ÚJSÁGÁRUSOKNÁL A MEGÚJULT
HERBÁCIÓ MAGAZINT!**

KORÁBBI FÜZETEK MEGRENDELHETŐK: 0630 437 8900
www.erdokincse.hu

Magyarország virágos szakácskönyvei

Elegáns, tartalmas szakácskönyvek, melyek nem hiányozhatnak az ingyenek és a kertbarátok polcáról!
Minden, ami ehető virág!

Megrendelhető:
www.rozsakunyhjo.hu • info@ehetovirag.hu
+36-30-9647144

Josera.

szuperprémium állateledelek
a négy lábú kertbarátoknak

Kiváló minőség elérhető áron

minden fajtanak
izletes és egészséges
mesterséges tartósítószer, színezék és
ízfokozók hozzáadása nélkül

Forgalmazza az Inter-Mix Kft. 1172 Budapest, Rétfarkas u. 6.
telefon: (1)4021010 fax: (1)4021011 e-mail: intermix@intermix.hu
www.intermix.hu

HERMAN OTTÓ BONSAI EGYESÜLET

Budapest XIII., Dráva utca 11.
www.bonsaiherman.atw.hu

Május 29., csütörtök
Mediterrán cserjék-fák tartása
bonsaiként
(olajfa, gránátalma, mirtusz,
murvafürt stb.)
Bartusek László

Június 26., csütörtök
Háromujjú juhar bemutatása
és alakítása
Radnai Sándor

Háromujjú juhar
csoportos alakítása
Laczkó Tibor, Szőke Mihály,
Törő Lászlóné, Varga Imre

Kiegészítő módszerek
bonsai növények alakításánál
(ágbeültetés)
Szőke Mihály

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM

Budapest XIV., Városliget,
Vajdahunyadvár
Tel./fax: (+36)-(1)-363-2711
E-mail: info@mmgm.hu
– www.mmgm.hu
Nyitva: kedd–vasárnap:
10–17 óráig.
Hétfőn zárva.

A programjainkat elkészítéséhez
a rendelkezésünkre álló adatokat
dolgoztuk fel, a legjobb tudásunk szerint.
Mielőtt útnak indulna, érdeklődjön
a nyitvatartási idő és a helyszín felől.

SZENTENDREI SZABADTÉRI NÉPRAJZI MÚZEUM

Szentendre, Sztaravodai út
Tel.: (+36)-(26)-502-500
www.skanden.hu
Nyitva: kedd–vasárnap:
9–17 óráig

FÜVÉSZKERT

Budapest VIII., Illés utca 25.
Tel.: (+36)-(1)-210-1074,
(+36)-(1)-314-0535
www.fuveszkert.org
Nyitva: mindennap 9–17 óráig
Az üvegházak nyitvatartása:
9–12 és 13–16 óra között

SZEGEDI TUDOMÁNY- EGYETEM FÜVÉSZKERT

Szeged, Lövölde u. 42.
Június 28–29.
Levendula Napok
www.fuveszkert.u-szeged.hu,
www.szegedilevendula.hu

Július 26–27.
VII. Lótusznapok
www.fuveszkert.u-szeged.hu
www.lotusznapok.hu

Május 30. – június 1.
Európai Dísnövény
és Kertművészeti Napok
Fehérvárcsurgó
Tel.: +36-21-311-0426
www.karolyi.org.hu

**A Kertbarát Magazin idei 3–4-es számában
megjelent előfizetési akció nyertesei, akik egyenként
2000 Ft-os Oázis vásárlási utalványt kapnak:**

Gyimóthi Sándor, Székesfehérvár; Gyenes Géza, Kecskemét;
Molnár Antal, Valkó; id. Márkus József, Kemece; Papp Kál-
mánné, Várgesztes; Jámbor Tamás, Győrújbarát; Plecskó
Gyuláné, Dunaföldvár; Havrilláné Zoványi Ibolya, Zsenyke; Kiss
Árpád Attila, Székesfehérvár; Martin Imréné, Székesfehérvár; Ma-
kó József, Adony; Nagy Lajosné, Ipolyvece; Eszenyi Imre, Bal-
mazújváros; Gárgyán Vincéné, Komárom; Henczidai Péter, Buda-
pest; Babahanjan Marina, Budapest; Beluzsár Lajosné, Adony;
Rusz József, Cserépfalu; Kertrendező Kft., Gyenesdiás; Gergelyné
Temesváry Etelka, Szákszend; dr. Kádas János, Debrecen; Bíró
Józsefné, Pincehely; dr. Farkas Zsuzsanna, Zalaegerszeg; Mol-
nár Tímea, Nári; Kónya Józsefné, Balatonalmádi.
Gratulálunk a nyerteseknek!

Fizessen elő most a Kertbarát Magazinra!

Fizessen elő egy évre a Kertbarát Magazinra
2014. május 24. és július 18. között és nyerjen!

**Első 25 előfizetők az
Oázis Kertészet 2000 Ft-os
vásárlási utalványát kapja,
ami az ország bármelyik
Oázis Áruházában
levásárolható.**

www.oazishu.hu

A Kertbarát Magazin megjelenik kéthavonta

Előfizetési megbízás
Előfizethető az ország bármely postáján, a hírlapkezelésnél,
e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, a (06)- (80)-444-444-es
telefonszámon, vagy a honlapunkon: www.kertbaratmagazin.hu
Kérjük, olvashatóan töltsse ki, s küldje a Magyar Posta Zrt. Levél
Üzletág Központi Előfizetési és Árucsoport címére: 1900 Budapest

Előfizetem a Kertbarát Magazin című kiadványt.
Előfizetési díj egy évre: 3600 Ft

Név:

Cím:

Kelt: év hó nap

aláírás

Zöld zug

Az Ökotárs Alapítvány és a MOL közös Zöldövezet programjának, valamint a Budapest VII. kerület önkormányzatának pályázatán elnyert

támogatásnak köszönhetően egy társasház belső udvara újult meg. A Dembinszky utcai ház 125 négyzetméter alapterületű udvarát évtizedekkel ezelőtt alakították ki, és már nagyon meg-

érett a felújításra. A lakók maguk készítették a pályázatot, és szinte a teljes felújítást ők végezték, illetve tanácsaival kertész is segítette a munkájukat. Idén április végére a korábban

kissé elhanyagolt, funkció nélküli udvar olyan térévé nőtte ki magát, ahová érdemes kiülni pihenni. De nemcsak zöldsziget, hanem új közösség is épült az egymás mellett élő emberekből.

SZEGEDI LEVENDULA NAPOK

2014. június 28–29. (szombat–vasárnap), 10–18 óráig
SZTE Fűvészkert, 6726 Szeged, Lövölde u. 42.
Programinformáció:
Németh Anikó igazgatónál (06-30-749-2375)
www.fuveszkert.u-szeged.hu;
www.szegedilevendula.hu

Egy hétvége a szegedi Fűvészkertben, ahol minden a levenduláról szól!

- Vajda Júlia Liszt Ferenc-díjas magyar operaénekesnő és növendékei levendulás dallamokkal töltik meg a kertet
- Gubás Gabi és Pálfy Zsolt biemeskoncertje
- Megismerkedhetünk a levendula jótékony hatásaival, levendulás ételeket és italokat kóstolhatunk, ajándéktárgyakat készíthetünk
- Növénybemutató és vásár, játszótér, kiállítások, előadások, szakmai bemutatók

VIRÁGOS MAGYARORSZÁGÉRT VERSENY

Idén is meghirdetik az immár több mint két évtizede töretlenül népszerű Virágos Magyarországért környezetszépítő versenyt. A program szervezeti és anyagi hátterét a Magyar Turizmus Zrt. adja, de számos minisztérium is támogatja a mozgalmat.

A verseny idén több tekintetben is megújul: bővülnek a településkategóriák, külön nevezhetnek a kétezer fő alatti és afölötti lélekszámú falvak, az 50 ezer fő alatti és afölötti lakosú városok, illetve Budapest kerületei. A zsűrizési szempontok is átalakulnak, hogy közelítsenek egymáshoz a hazai és a nemzetközi verseny elvárásai. A zsűri fokozottan figyel többek között a település gondozottságára, tisztaságára, egységes képére; a zöldfelületi programokra és azok fejlődésére; a közösségi részvételre, a lakosság és a civil szervezetek bevonására; a látogató- és vendégbarát szemléletre; a nevelési-oktatási intézmények környezettudatos programjára és eredményeire; a korszerű hulladékgazdálkodásra és a megújuló energia felhasználására. Az idei verseny kiemelt témája az I. világháborús emlékhelyek környezetének gondozottsága.

A nyertes falu és város jövőre képviselheti hazánkat az Európa Virágos Városok és Falvak Versenyében (Entente Florale).

A korábbi évekhez hasonlóan önkormányzatok nevezhetnek a versenybe, a jelentkezési lap a www.viragosmagyarorszag.hu oldalról tölthető le.

Jelentkezési határidő: 2014. május 31.

VÉDEKEZZÜNK A PARLAGFÚ ELLEN

Magyarország Európa parlagfűvel leginkább fertőzött területe. A parlagfűidény jellemzően agusztus elejétől szeptember végéig tart, ám a gyommentesítést már a parlagfűnövény megjelenésekor el kell kezdeni!

Az időjárás kedvezett a parlagfű kelésének: az enyhe tél és a korai kitavasodás miatt a parlagfű is korán megjelent. Ezért az idén korai virágzására és pollenszóródásra számíthatunk, már most meg kell tehát kezdeni a gyommentesítést, ezzel megakadályozzuk a parlagfű virágzását és pollenszórását.

A parlagfű a mostani fejlődési fázisában számos növénynyel összetéveszhető.

Magyarországon hozzávetőlegesen minden ötödik ember szenved parlagfű-allergiában, ezért fontos, hogy felelősséget érezzünk a gyomnövény virágzásának megakadályozásában, és környezetünk gyommentesen tartásában. A gyommentesítéssel kapcsolatban további információkat a megyei kormányhivatalok növény- és talajvédelmi igazgatóságai és a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara területi szervei adnak.

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal a tavalyi évhez hasonlóan az idén további 460 általános iskolába, összesen 28 ezer példányban juttatta el a Parlagfű kisokos foglalkoztató füzetet, amely a környezettudatosságra nevelést, egyúttal a hatékony parlagfű elleni védekezést segíti.

Vidékfejlesztési Minisztérium Sajtóirodája

Szöllősiné Irén, székesfehérvári olvasónk virágairól küldött képeket. Lelkes növénygyűjtő, több mint ezer növényt gondoz az otthonában, egy ré-

szük egzotikus, trópusi származású. A lakást már kinőtték, ezért kis üvegházat épített nekik, így nincs az évnek olyan napja, amikor ne gyönyörködhetnének valamelyik növény virágában, írja levelében. Gratulálunk a sok szép virághoz.

Óriás aranykehely (Solandra maxima)

Tölöserjázmin (Sundaville)

Vérvirág (Haemanthus katherinae)

Papagájvirág (Strelitzia reginae)

Rejtvény

Összetett szavakat bontottunk szét. Párosítsa az összeillő elő- és utótagokat! Melyik szó nem virágnév?

ANGYAL-, SZARKA-, TŰZ-, ÖRDÖG-, ARANY-, SZALMA-, CSILLAG-

-SZEM, -FÜRT, -TROMBITA, -LÁB, -LILIAM, -ESŐ, -LÁNG

A megoldásokat küldje be címünkre!

A helyes megfejtést beküldők között **egy nyertes részére könyvet** sorsolunk ki.

Címünk: Kertbarát Magazin, 1591 Budapest, Pf.: 294. Beküldési határidő: 2014. július 5.

A Kertbarát Magazin március–áprilisi számában közölt rejtvény helyes megfejtéséért felajánlott könyvet Csákvári György vajtai olvasónk nyerte.

Kérdéseiket, ötleteiket, javaslataikat és észrevételeiket továbbra is várja a szerkesztőségben: Algeier Wendy algeier.wendy@kerteszetesszoleszet.hu

A Kertbarát Magazin legközelebbi száma július 18-án jelenik meg.

Postacímünk: Budapest, Postafiók 294, 1591
Faxszámunk: 273-2285.

E-mail címünk: szerkesztoseg@kerteszetesszoleszet.hu

ÉRTÜNK A NÖVÉNYEK NYELVÉN

Wuxal® Pázsittal szebben nő a gyeplő!
www.szepzold.hu

A Wuxal® Pázsit speciális, lassú feltárádású nitrogén formájának köszönhetően folyamatosan, ideális összetételben szolgáltat tápanyagot. Így egész szezonra dús és ragyogóan zölddé varázsolhat vele minden gyeplőterületet, és a kiégés veszélyét is elkerülheti.

Kwizda Táplálunk és védünk
Agro

spuri.hu Rágcsálóriasztrók

Szabaduljon meg hivatlan vendégeitől!

- egér, patkány
- nyest, pele, görény
- vakond
- kullancs, bolha
- galamb, seregély

Forel Elektronikai Kft.
2800 Tatabánya, Árpád út 61.
Tel./Fax: +36 34 316 673
e-mail: spuri@spuri.hu
www.spuri.hu

RANGADÓ, MÉRKŐZÉS	NEVEZÉSEGE, BARADLA-BARLANG	LENKE, KOMIKA	IMA ZÁRSZAVA	BIBLIAI SZEMÉLY	ZONGORA, BIZ	OXIGÉN, ITTRIM VEGYJELE	LEKVÁROS KUKUTYIN-BAN HEGYEZIK	ESZCÁJG	VEKONY ISKOLAI FÜZET	POKORNY SZÍNÉSZNŐ	LAOSZ HATÁRAI	LEMONDÓ SZŐCSKA	EZRED-EVES	PÁROS ÜTEM	FELJÁRT VASÚTI VAGONKON	VÍZBEN NEM ÖLDŐDŐ VEGYÜLET	ÓKORI EGYIPTOMI URALKODÓ	SZÍNÉSZ-KEDK																	
JUH TEJ-TERMÉK	... GARBO, NÉHA SVÉD SZÍNÉSZNŐ	ESETLEG	... GARDE, ÁLLÁS VIVÁSBAN	LITER, RÖVIDEN	NŐI NÉV	FORMÁZOTT KÉLT TÉSZA	KONDÉR, BOGRÁCS	... ZAT, ...	BARNA BŐRŰ NÉP	HASZNA VAN A MUNKAJÁBÓL	ANNYI, MINT, RÖVIDEN	JOULE, RÖVIDEN	OLASZ ÉDESSEG	FŐVÁRO-SUNK RÉSZÉ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

„Be kén' jól rendezni Vácot, Odazárni Bonifácot, Szerváciust és Pongrátot... Mert az már szörnyű és galád, Hogy mit művel e szép család... Megszegyenit májust, tavaszt, Fület és lábat megfagyaszt... Összejött egy sokadalom, Hogy halljon egy kis ténzenét – Melyről már túl sok a dalom – S pár perc és rebent szerkeszt... Ríporterünk is visszatért, – Nos, tartottak künn ténzenét? – Igen – szólt kurtán, fagyosan. – A banda játszott ám azért, Mert hát történt egy kis hiba: Szájhoz fagyott a trombita...”

A rejtvény számozott négyzeteinek betűiből a vers költőjének neve és versének címe állítható össze. Kérjük, hogy a megfejtést küldje be címünkre!

Kertbarát Magazin
1591 Budapest, Pf.: 294.
vagy e-mailen:
titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu
Beküldési határidő: 2014. július 15.
A helyes megfejtést beküldők közül három nyertes könyvjutalomban részesül.

Az örökzöld PERZSACSODABOGYÓ

A Budai Arborétum védett déli fekvésében, félárnyékos zugban csillogó zöld lombú örökzöld cserje, a perzsacsodabogyó él. Észak-SzírIA és Irán északi vidékeinek erdeiben honos. Magyar nevei is utalnak származására, az örökzöld perzsacsodabogyó mellett néha alexandriai babérnak is hívják.

Tudományos nevében – *Danaë racemosa* – az első tag a nemzetségnév, a görög mitológia alakjára, az argoszi Danaë királylányra, Akrisziosz király és Eurüdiké királynő lányára utal. A *racemosa* jelentése fűrtös, a virágok és a termékek szerkezetét jellemzi. Nemzetségének egyetlen tagja, alig 1 méter magasra nő, gazdagon elágazó cserje. Hajtásai kezdetben felálló, később ívesen elhajlanak, kopaszok, élénkzöldek. A növény megjelenése csalóka, mert a hajtásokon látható, levélnek tűnő, csillogó sötétzöld képletek valójában levélszerű, szúrós hegyű szárrészek, az úgyneve-

zett fillokládiumok, a valódi, hegyes és pikkely alakú lomblevelek hónaljából erednek. Apró, fehér virágai végálló, 5-9 tagú fűrtökbe rendeződve június-júliusban nyílnak. A növény virág szerkezetében jól megfigyelhetjük az egyszerű növények sajátosságait, ahová a csodabogyófélek is tartoznak; hat lepellel, és hat porzó található a virágokban. Csillogó, narancspiros bogyótermései sokáig díszítik a bokrot. A *Danaë racemosa* nagyon mutatós lombú és terméző örökzöld. Kissé fagyérzékeny,

BODOR JÁNOS FELVÉTELEI

ezért feltétlenül védett fekvésbe telepítsük. Az első években tövének téli takarásával is megóvhatjuk a hidegtől. Ha visszafagy, töről újrahajt. Eredeti termőhelyén erdei aljnövény, ezért árnyékos, félárnyékos helyet válasszunk neki. Viszonylag üde, nem túl száraz talajt, öntözött, párás kerti viszonyokat kíván. Magányosan vagy csoportosan telepítve a napjainkban divatos mediterrán hangulatú kertrészek kialakításakor az örökzöld növényegyüttesek mutatós díszjele. A virágkötők és a növénydekorációkat készítő szakemberek is kedvelik, vágott zöldként mind keresettebb a virágpiacokon.

Sütöriné Diószegi Magdolna

Védett helyen

Rizómáival, gyökértörzseivel terjedő tövű növény, tőosztással a kiskertben jól szaporítható, de magvetésével is bátran próbálkozhatunk. Októbertől érő bogyóterméseiben 1-3 mag ér, melyeket a terméshúsból kinyomkodva tavaszig tartunk nyirkos homok közé keverve a szabadban vagy hűtőszekrényben. Ha tavasszal szedjük le a bogyókat, akár azonnal elvethetjük a magokat. Töltsünk meg kerti földdel cserepeket vagy szaporítótálcát, a talaj felszínére szórjuk a magokat, majd vékonyan, legföljebb egy centiméter vastagon takarjuk földdel, a közeget tartjuk nyirkosan, esetleg üveglappal is lefedhetjük. A kikelő növényeket megerősödésük után kisméretű cserepekbe tűzdelhetjük át. Az első teleket még védett fekvésben, lomb- vagy szalmatakarás biztonságában töltsék a magoncok, a végső helyükre ültetve is érdemes néhány évig takarni a tövüket téli.

A magkérő leveleket a BCE KETK Dísznövénytermesztési és Dendrológia Tanszék címén, 1518 Budapest, Pf.: 53, Sütöriné dr. Diószegi Magdolna várja. A 105 Ft-tal fölbélyegzett választólapra írják rá: „Magot küldünk”.

Március–áprilisi számunk megfejtése: Juhász Gyula: Tavaszvárás. Az örök nap még bágyadtan ragyog, / De tavaszosok már a csillagok / S az éjszakában zizegő neszek, / Egy új világ susogja már: leszek!
A felajánlott könyveket Noll Dénes tatabányai; Czikura László budapesti; Horváth Judit nagyatádi rejtvényfejtőinknek postázzuk.

Nyári forróság - hűsítő árak!

**Az Oázis Kertészetekben június 6-7-8-án
és július 4-5-6-án minden növény árából
annyi százalék kedvezményt kap,
ahány °C-t a hőmérő mutat!**

A minimális kedvezmény 24%!

A tájékoztatás nem teljeskörű, az akció részleteit honlapunkon olvashatja.

Kövessen minket
a Facebook-on:
facebook.com/Oazis.Kerteszet

Iratkozzon fel
hírlevelünkre:
www.oazis.hu/feliratkozas

**Jöjjön el hozzánk, és váltsa be
1000 forintos kuponunkat!**

**1000
EZER FORINT**

Az Oázis Kertészet
ajándék kuponja

A kupon az összes áruházunkban felhasználható, 2014. június 16. és 29. között, leadásával 5000 Ft értékű dísznövény vásárlása esetén Önnek 4000 Ft-ot kell fizetnie. A kupon más akcióval nem vonható össze, akciós árú termékekre nem váltható be. Vásárlásként egy darab kupon használható fel.

www.oazis.hu

Kertészeti Áruházaink az országban:

Ajka 8400 Ipari Park, északi szektor; < Budakeszi Szőlőskert Ipari Park (a Tesconál) Budapest - Pasarét 1026 Zilah u. 6; Budapest - Kőbánya 1101 Kőbányai út 47; Budapest - Rákosszentmihály 1162 Szlovák út 15; Budapest - Soroksár 1237 Helsinki út 80; Cegléd 2700 Külső-Jászberényi út 2; Csepel Mini 8229 Kossuth Lajos u. 15.; Diósd 2049 Diófásor u. 19. (Az Intersparnál); Hajdúnánás Mini 4080 Szabadság u. 50; Jászberény 5100 Nagykátai út 17; Keszthely 8360 Semmelweis u. 2; Mohács 7700 Pécsi út, Ipari Park; Monor 4-es főút 32. km; Nyíregyháza 4400 Korányi Frigyes út 204; Orosháza Mini 5900 Székács József u. 61; Szolnok - Szajol 4-es főút 108. km. Tatabánya 2800, Erdész u. 39. (A Dózsakertben)